

SOCIALE VERKIEZINGEN 2016

GETUIGENGIDS

ABVV.
MEER DAN DOIT

GETUIGENGIDS

INHOUDSTAFEL

1. HOEVEEL GETUIGEN KAN HET ABVV AANDUIDEN?	9
2. HOE ZIJN DE STEMBUREAUS SAMENGESTELD?	15
2.1. De voorzitter	16
2.2. De secretaris en 4 bijzitters	17
3. WIE KAN AANGEDUID WORDEN ALS ABVV-GETUIGE?	18
4. DE VERGOEDING VAN DE GETUIGEN	20
5. DE EERSTE TAAK VAN DE GETUIGEN: DE OPROEPEN CONTROLEREN	21
6. GETUIGE ZIJN BIJ DE STEMMING	26
6.1. Getuigen zijn de hele dag in het stembureau	26
6.2. Waar en wanneer?	26
6.3. Is het stembureau volledig?	27
6.4. Benodigdheden	27
6.5. Controle van de stembiljetten (en hun aantal)	28
6.6. Uitzonderingssituatie: gemeenschappelijk kiescollege	30
6.7. Verdere taakverdeling tijdens de stemming	30
6.8. Kiezers moeten weten hoe ze geldig kunnen stemmen	32
6.9. Stemmen per brief	34
6.10. Elektronisch stemmen	36
6.11. Elektronisch stemmen gecombineerd met stemmen per brief	38

7.	TELVERRICHTINGEN EN ZETELVERDELING: DE STEMOPNEMING (ART. 60 TOT 63 KIESWET)	40
7.1.	Stemmen die per brief zijn uitgebracht	40
7.2.	Tellen van de stemmen	42
7.3.	Aantal mandaten per vakbond (art. 64 tot 69 kieswet)	49
7.4.	Aanduiding van de verkozenen	59
7.4.1.	<i>Effectief verkozenen</i>	59
7.4.2.	<i>Plaatsvervangers</i>	60
7.4.3.	<i>Niet-verkozenen</i>	61
7.4.3.1.	<i>Waarom niet-verkozen kandidaten rangschikken?</i>	61
7.4.3.2.	<i>Hoe de niet-gekozen kandidaten rangschikken?</i>	62
8.	PROCES-VERBAAL EN DE STATISTISCHE STEEKKAART	66
8.1.	Proces-verbaal	66
8.2.	Statistische steekkaarten	67
8.3.	Verzending van documenten	67
8.4.	Bewaren van documenten	68
8.5.	De werkgeversafvaardiging	69
8.5.1.	<i>Begrip en samenstelling</i>	69
8.5.2.	<i>Vervanging werkgeversafvaardiging</i>	69
9.	BIJLAGEN	71
9.1.	Stembiljet	71
9.2.	Proces-verbaal	78

MANNEN - VROUWEN

Alle verwijzingen naar personen of functies (werknemer, werkgever, ...) hebben betrekking op zowel mannen als vrouwen.

VOORWOORD

Waarde Kameraad,

Onze campagne sociale verkiezingen draait op volle toeren.

De sociale verkiezingen zijn natuurlijk vooral belangrijk voor de onderneming waar je werkt, omdat ze het “gewicht” van het ABVV in de Ondernemingsraad en het Comité voor preventie en bescherming op het werk bepalen, met andere woorden: de krachtsverhoudingen ten overstaan van de werkgever.

Maar de inzet van de sociale verkiezingen reikt verder.

Ook buiten de onderneming zijn de resultaten van belang: ze bepalen mee de houding mee van werkgevers en regeringen (op federaal en gewestelijk niveau) ten aanzien van de werkgelegenheid, de sociale zekerheid, de lonen....

Er hangt dus veel van af.

Daarom moet het verloop van de sociale verkiezingen goed gecontroleerd worden. De vakbonden hebben dit controlerecht en jouw beroepscentrale heeft jou aangeduid om als getuige voor het ABVV de kiesverrichtingen op te volgen.

Vanaf 9 mei 2016 worden de stemmen geteld. Elke stem, elke kiezer telt.

Jouw opdracht kan in drie woorden worden samengevat: toezicht, controle en waakzaamheid.

Getuige zijn, is een vertrouwensopdracht, een waarborg ook tegen elke mogelijke manipulatie die ABVV-kandidaten zou kunnen benadelen. De kwaliteit en de doeltreffendheid waarmee jij je taak vervult, is dus doorslaggevend.

Als getuige volg je de hele verkiezingsprocedure op. Je taak begint bij het versturen van de oproepingsbrieven en eindigt pas bij het proces-verbaal. Je draagt dus niet alleen bij tot de democratische controle op de verkiezingen, maar ook tot de analyse ervan.

Voor de elektronische verzending van het proces-verbaal stelt de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg een webapplicatie ter beschikking. Ter herinnering: indien de werkgever kiest voor een elektronische verzending van het proces-verbaal, moet hij geen afschrift ervan aangetekend naar de betrokken werknemersorganisaties sturen.

Het meedelen van de resultaten van de stemming kan eveneens elektronisch (via een webapplicatie op de website van de FOD), of via een statistische steekkaart gebeuren.

Voor welke formule de werkgever ook kiest, het is jouw taak om de juistheid van de doorgestuurde informatie te controleren.

Alvast bedankt voor je inzet en waakzaamheid!

Samen sterk!

Marc GOBLET
Algemeen Secretaris ABVV

Rudy DE LEEUW
Voorzitter ABVV

1. HOEVEEL GETUIGEN KAN HET ABVV AANDUIDEN?

Op X+70 (tussen 19 april en 2 mei) mag het ABVV, indien we kandidaten hebben voorgedragen, één effectieve getuige en één plaatsvervangende getuige aanduiden per stembureau (artikel 44 kieswet).

Voor zover er slechts één materieel stembureau zetelt voor verschillende, aparte kiescolleges (arbeiders, bedienden, kaderleden, jeugdige werknemers), is er juridisch sprake van verschillende stembureaus. In dat geval is het mogelijk dat elke representatieve organisatie één getuige en plaatsvervanger aanduidt per werknemerscategorie waarvoor zij een kandidatenlijst indiende.

In geval er slechts één stembureau voor één gemeenschappelijk kiescollege is, is er juridisch sprake van één stembureau, en kunnen de betrokken organisaties slechts één getuige en plaatsvervanger aanduiden, te kiezen uit één van de betrokken werknemerscategorieën (arbeider of bediende). (brochure FOD, hfdst. 4.13, blz. 48)

Het aantal stembureaus kan verschillen van onderneming tot onderneming. Het hangt van de volgende vragen af:

- Zijn er alleen verkiezingen voor het CPBW, of ook voor de OR?

CPBW OR

Hoeveel kiescolleges zijn er opgericht voor het kiezen van die organen?

	CPBW	OR
Jongeren? vanaf 25 kiezers onder 25 jaar	☐	☐
Arbeiders? vanaf 25 arbeiders	☐	☐
Bedienden? vanaf 25 bedienden	☐	☐
Gemeenschappelijk college van arbeiders en bedienden? (als één van beide categorieën geen 25 kiezers telt)	☐	☐
Kaderleden? vanaf 15 kaderleden, enkel voor OR!		☐
Totaal	max. 3	max. 4

Als er geen 25 jonge kiezers zijn, is er geen jongeren kiescollege. De jongeren stemmen mee als arbeider of bediende.

Als er geen 15 kaderleden zijn, is er geen kader kiescollege en dan stemmen zij voor de OR mee met de bedienden.

Deze regeling kan er toe leiden dat de bedienden en arbeiders voor de OR in gemeenschappelijk college stemmen en voor het Comité apart.

Dit is bijvoorbeeld het geval als een onderneming meer dan 15 kaderleden telt, maar minder dan 25 bedienden.

- *Hoeveel stembureaus zijn er opgericht per kiescollege?*

De raad of comité of, bij afwezigheid, de werkgever moet voor ieder kiescollege een afzonderlijk stembureau samenstellen. Dit betekent 1 tot 3 stembureaus voor het comité en 1 tot 4 stembureaus voor de raad (artikel 42, al. 1 kieswet). Het mogen er echter ook meer zijn. Als de omstandigheden het vereisen, kunnen ze wel verschillende stembureaus organiseren per kiescollege. Dan moeten zij in elk kiescollege één bureau als hoofdbureau aanduiden. Het (of de) andere bureau(s) van hetzelfde kiescollege vormt (vormen) het (de) secundaire bureau(s).

Indien het nodig is en om niet teveel personeelsleden te moeten inzetten, is het mogelijk slechts één enkel stembureau op te richten voor de verschillende werknemerscategorieën, dus één bureau voor de verschillende kiescolleges samen. In dergelijk geval vraagt de aanwijzing van secretarissen en bijzitters een aantal toestemmingen: de wet voorziet namelijk dat de secretaris en de bijzitters van een stembureau op de kiezerslijst moeten voorkomen van hun werknemerscategorie (een arbeider is secretaris van het stembureau voor arbeiders). Van dit principe kan afgeweken worden (een bediende is secretaris van een stembureau voor arbeiders) mits een akkoord van de werknemersvertegenwoordigers of de representatieve werknemersorganisaties. (brochure FOD, 5.1.)

In de praktijk wordt in ieder geval sterk aangeraden om de verschillende werknemerscategorieën op verschillende uren te laten stemmen in een zelfde bureau, bijvoorbeeld de arbeiders stemmen van 9 tot 10 uur en de bedienden van 10 tot 11 uur.

Resultaat OR en/of CPBW

Kiescollege

Jongeren?	zo ja, ...	stembureau(s)
Arbeiders?	zo ja, ...	stembureau(s)
Bedienden?	zo ja, ...	stembureau(s)
Gemeenschappelijk college?	zo ja, ...	stembureau(s)
Kaderleden?	zo ja, ...	stembureau(s)

- *Stopzetting van de procedure voor één of meerdere categorieën*

De kiesprocedure wordt stopgezet in drie gevallen:

o Volledige stopzetting (artikel 78 kieswet):

Geen enkele kandidatenlijst werd ingediend voor geen enkele werknemerscategorie, of alle kandidaten trekken hun kandidatuur in of alle kandidaturen werden nietig verklaard door de arbeidsrechtbank.

In dit geval moet geen stembureau worden opgericht. De werkgever neemt zelf de beslissing om de procedure stop te zetten na verloop van de termijn voorzien voor het indienen van kandidaturen (X+35), of in voorkomend geval, als bij vonnis alle kandidaturen nietig zijn verklaard (ten laatste op X+79). De werkgever moet dan een bericht aanplakken dat zijn beslissing om de procedure stop te zetten vermeldt, evenals de reden waarom geen stemming heeft plaatsgevonden. Een kopie moet worden opgestuurd naar de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Hij mag een afschrift van het bericht ook uploaden op de webapplicatie die precies daartoe werd voorzien op de website van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Indien het bericht niet wordt geüpload op de website, moet de werkgever per aangetekend schrijven een kopie van zijn beslissing sturen naar de representatieve werknemersorganisaties en Nationale Confederatie van Kaderleden

o Gedeeltelijke stopzetting, 1ste geval:

Er werd geen enkele kandidatenlijst ingediend voor één of meerdere personeelscategorieën, maar er werden één of meerdere lijsten ingediend voor minstens één andere personeelscategorie. Het stembureau dat handelt voor de categorie die het grootste aantal kiezers telt, komt samen aan de vooravond van het overhandigen of versturen van de oproepingsbrieven om de stopzetting van de kiesprocedure vast te stellen. Het stelt het proces-verbaal houdende stopzetting van de procedure op voor de andere categorie. Het proces-verbaal dat conform moet zijn aan de bijlage bij de wet van 4 december 2007 vermeldt de reden waarom geen stemming heeft plaatsgevonden.

Ten laatste twee dagen na de voorziene datum voor de verkiezingen wordt een bericht met de vaststelling van gedeeltelijke stopzetting van de kiesprocedure door het stembureau, aangeplakt ter attentie van het personeel.

o **Gedeeltelijke stopzetting, 2de geval:**

Eén enkele lijst werd ingediend door één organisatie voor één werknemerscategorie. De lijst bevat evenveel of minder kandidaten dan er effectieve mandaten te begeven zijn. De kandidaten zijn van rechtswege verkozen. In dit geval wordt een stembureau opgericht voor de categorie van het betrokken personeel. Het stembureau komt samen aan de vooravond van het overhandigen of versturen van de oproepingsbrieven om de stopzetting van de kiesprocedure vast te stellen. Het stelt een proces-verbaal op dat conform moet zijn aan de bijlage bij de wet van 4 december 2007 en dat de reden vermeldt waarom niet gestemd werd.

De namen van de van rechtswege verkozen werknemers vormen eveneens het voorwerp van een aanplakking.

Als verkiezingen hebben plaatsgevonden voor andere werknemerscategorieën van dezelfde onderneming, moet de aanplakking van de van rechtswege verkozenen plaatsvinden na deze stemming om het resultaat van de verkiezingen niet te beïnvloeden.

Het beroep tegen de beslissing om de procedure stop te zetten wordt geregeld door artikel 78bis §1 van de kieswet van 4 december 2007 (NIEUW).

Stopzetting: schematisch overzicht

TOESTAND	SAMENSTELLING VAN HET STEMBUREAU?	VERKIEZINGEN?	STOP-ZETTING?
Art. 78 §1 Helemaal geen kandidaten of intrekking alle kandidaturen	Neen	Neen, stopzetting op X+35 of op X+47 (intrekken kandidaturen)	VOLLEDIG
Arbeidsrechtbank heeft alle kandidaturen geannuleerd	Neen	Neen, stopzetting vanaf uitspraak arbeidsrechtbank (X+75)	
Art. 78 §2 Voor 1 of meer personeelscategorieën geen lijst maar 1 of meer lijsten voor minstens 1 personeelscategorie	Neen (categorie waarvoor geen lijst werd ingediend), bureau met grootst aantal kiezers sluit PV af voor deze categorie en vermeldt reden stopzetting andere categorie(en)	Neen, stopzetting vanaf X+79	GEDEELTELIJK
Art. 78 §3 1 lijst werd ingediend door 1 organisatie met aantal kandidaten kleiner of gelijk aan aantal te begeven mandaten	Ja	Neen, stopzetting X+79	

2. HOE ZIJN DE STEMBUREAUS SAMENGESTELD?

Een stembureau bestaat uit een voorzitter, een secretaris en vier bijzitters.

WIE DUIDT WIE AAN?	
<ul style="list-style-type: none">• Voorzitter• Plaatsvervangend voorzitter	<ul style="list-style-type: none">• OR of CPBW• Bij ontstentenis: werkgever en VA• Bij ontstentenis VA werkgever en representatieve organisaties van werknemers• Bij gebrek aan akkoord: sociaal inspecteur districtshoofd van de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten
<ul style="list-style-type: none">• Secretaris• Plaatsvervangend secretaris	<ul style="list-style-type: none">• Voorzitter van het bureau
<ul style="list-style-type: none">• 4 bijzitters	<ul style="list-style-type: none">• OR of CPBW• Bij ontstentenis: voorzitter
<ul style="list-style-type: none">• Indien bijzitter(s) afwezig bij begin van de kiesverrichtingen	<ul style="list-style-type: none">• Voorzitter kiest uit de aanwezige kiezers

2.1. DE VOORZITTER

De voorzitter van elk stembureau wordt aangeduid door de OR of het CPBW (als ze nog niet bestaan door de werkgever in akkoord met de vakbondsafvaardiging; als deze ook niet bestaat door de werkgever in akkoord met de betrokken representatieve vakbonden). Het akkoord moet niet worden aangeplakt in het bedrijf. De namen van alle leden van de stembureaus worden bekendgemaakt op X+54.

De voorzitter en zijn plaatsvervanger zijn steeds personeelsleden van de onderneming en ze mogen niet op de kandidatenlijst voorkomen, maar mogen wel tot een andere personeelscategorie behoren dan die waarvoor het stembureau is opgericht. Er moet ook een plaatsvervangend voorzitter aangeduid worden, die wordt opgeroepen om de voorzitter te vervangen als deze niet in staat is om zelf zijn functie uit te oefenen.

De procedure bepaalt dat het akkoord over de voorzitter(s) en de plaatsvervangende voorzitter(s) moet **afgesloten zijn op de dag van de aanplakking van de kandidatenlijsten**. Deze dag (X+40) is afhankelijk van de dag waarop de verkiezingen plaatsvinden. Indien op de dag van de aanplakking van de kandidatenlijsten geen akkoord is bereikt, stelt de werkgever de sociaal inspecteur-districtshoofd van de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten van het rechtsgebied daarvan in kennis.

Deze mag hetzij het voorzitterschap van een hoofdbureau bekleden en de voorzitters en plaatsvervangende voorzitters van de andere bureaus aanwijzen, hetzij de voorzitter en de plaatsvervangende voorzitter van het hoofdbureau en van de andere bureaus aanstellen, in geval hij verhinderd is het voorzitterschap van een hoofdbureau op zich te nemen (art. 42 van de kieswet van 4 december 2007).

2.2. DE SECRETARIS EN 4 BIJZITTERS

De aanwijzing van alle leden van de stembureaus en de indeling van de kiezers per bureau moet uiterlijk op dag X+54 gebeuren. De aanplakking gebeurt uiterlijk op X+60 door raad of comité, of bij afwezigheid, door de werkgever.

De **voorzitter van elk stembureau** wijst zijn secretaris aan, evenals een plaatsvervangend secretaris.

De **OR of het CPBW** stellen eveneens vier bijzitters aan. Als er nog geen OR of Comité is, duidt de voorzitter zelf de vier bijzitters aan.

Als er geen beslissing is worden ze aangewezen door de sociaal inspecteur-districtshoofd van de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten van het rechtsgebied. De secretaris en de bijzitters moeten op de kiezerslijsten staan van het bureau waarin zij zetelen. Mits onderling akkoord kan hiervan afgeweken worden, maar in ieder geval moet het gaan om personeelsleden van de onderneming. In geen geval mogen ze kandidaat zijn (een bediende kan secretaris of bijzitter zijn van een kiesbureau van het kiescollege arbeiders).

Evenmin als de voorzitter, en de plaatsvervangende voorzitter, mogen de secretaris, de plaatsvervangende voorzitter en de bijzitters kandidaat zijn. Ze moeten lid zijn van het personeel van de onderneming. De secretaris en de bijzitters moeten op de kiezerslijsten van hun categorie voorkomen. Van dit voorschrift mag echter worden afgeweken met de instemming van de werknemersafgevaardigden of van de representatieve werknemersorganisaties (artikel 42, al. 8 kieswet)

De OR of het CPBW (of de werkgever) moet de samenstelling van de stembureaus in de onderneming uithangen uiterlijk op X+60 (tussen 9 en 22 april 2016). Het bericht moet ook de verdeling van de kiezers over de stembureaus opgeven. Het blijft aangeplakt tot de 15de dag na de aanplakking van de uitslag van de stemming. Hierna en tot de 84ste dag na de aanplakking van de uitslag van de stemming, moeten deze berichten ter beschikking worden gesteld van de werknemers op eenvoudig verzoek van iedere werknemer. Hiertoe dient een bericht met de plaats waar deze documenten kunnen worden geraadpleegd worden aangeplakt op een duidelijke en zichtbare plaats (artikel 45 kieswet).

3. WIE KAN AANGEDUID WORDEN ALS ABVV-GETUIGE?

Hoe en wanneer?

De verkiezingsprocedure legt strikt vast wanneer het ABVV (en de andere representatieve werknemersorganisaties die kandidatenlijsten hebben ingediend) de namen van de kiesgetuigen moeten indienen bij de werkgever. Gezien de datum van de verkiezingen in het bedrijf officieel moest aangeplakt worden op wat men noemt de dag X, precies 90 dagen voor de dag van de verkiezingen (deze aanplakking mag worden vervangen door een elektronische aankondiging op voorwaarde dat alle werknemers tijdens hun werkuren toegang hebben tot deze elektronische aankondiging), en de uiterste datum voor het indienen van de getuigen wettelijk bepaald is op de dag X+70, moet men in iedere onderneming nagaan wanneer dit precies is.

Alleszins situeert deze periode zich tussen 19 april en 2 mei 2016.

Alleen werknemers van de onderneming kunnen getuigen zijn. Het is niet noodzakelijk dat de getuigen behoren tot de categorie werknemers waarvoor ze als getuige optreden, maar het valt wel sterk aan te bevelen.

Daarbij moet je weten dat:

- het ABVV **per stembureau** een getuige en een plaatsvervangend getuige mag aanduiden; de vakbond moet steeds aan de werkgever duidelijk laten weten voor welk stembureau de getuige zijn opdracht zal vervullen;
- in tegenstelling tot wat bij de aanwijzing van de leden van het stembureau het geval is, niets belet dat de representatieve vakbonden hun kandidaten als getuige aanwijzen;

- de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg preciseert in zijn brochure (2, 4.13.) dat "Voor zover er slechts één materieel stembureau zetelt voor verschillende, aparte kiescolleges (arbeiders, bedienden, kaderleden, jeugdige werknemers), er juridisch sprake is van verschillende stembureaus. In dat geval is het mogelijk dat elke representatieve organisatie één getuige en plaatsvervanger aanduidt per werknemerscategorie waarvoor zij een kandidatenlijst indiende. In geval er slechts één stembureau voor één gemeenschappelijk kiescollege is, is er juridisch sprake van één stembureau, en kunnen de betrokken organisaties slechts één getuige en plaatsvervanger aanduiden, te kiezen uit één van de betrokken werknemerscategorieën (arbeider of bediende)";
- in de informatie voor de getuigen ook moet staan in welk stembureau zij hun taak moeten uitoefenen;
- zowel de getuigen zelf als de werkgever verwittigd moeten worden;
- het feit dat een getuige in het kieslokaal rondliep met een T-shirt met op de rugzijde de naam van zijn vakbond en de voorzijde een badge van zijn vakbond, rechtvaardigt niet de nietigverklaring van de verkiezingen (Arbh. Gent, 4 september 2000, AR 323/2000).

4. DE VERGOEDING VAN DE GETUIGEN

De prestaties van getuigen die de kiesverrichtingen bijwonen, worden beschouwd als effectieve arbeid, die dus door de werkgever betaald moet worden (OR art. 20 Wet Bedrijfsleven en CPBW art. 60 wet welzijn werknemers).

5. DE EERSTE TAAK VAN DE GETUIGEN: DE OPROEPEN CONTROLEREN

Vooraleer de oproepingsbrieven worden overhandigd of verstuurd, worden de kiezerslijsten nog een laatste keer aangepast. Deze aanpassing slaat op de werknemers die op het ogenblik van de beslissing tot schrapping geen deel meer uitmaken van de onderneming (ongeacht de beëindigingswijze van hun arbeidsovereenkomst). Deze beslissing wordt genomen door raad of comité met eenparigheid van stemmen, ofwel bij afwezigheid van raad of comité, door een akkoord tussen alle leden van de vakbondsafvaardiging.

Kiezers kunnen enkel worden geschrapt, niet bijgevoegd.

Ten laatste tien dagen voor de verkiezingsdatum (Y-10) moet iedere kiezer een oproepingsbrief krijgen van de werkgever. Deze brief bevat de vermelding "Om de afvaardiging die zal worden verkozen een werkelijk vertegenwoordigend karakter te geven, hebben alle werknemers tot plicht aan de stemming deel te nemen".

De werkgever beschikt over drie dagen (in plaats van één voorheen) om de oproepingsbrieven aan de werknemers te overhandigen of ze naar hen te versturen (tussen X+78 en X+80).

De oproepingsbrief moet ten minste ook melding maken van de datum en de plaats van de verkiezingen, en ook van het stembureau waarbij de kiezer zich moet aanbieden.

De persoon of de dienst die instaat voor het versturen of ronddelen van de oproepingsbrieven moet reeds 90 dagen voor de verkiezingsdag bekend zijn. Zijn/haar naam wordt vermeld op het bericht dat op dag X uitgehangen wordt.

Dit bericht moet de datum van de aanplakking vermelden. De datum vermeld op het bericht moet de datum van aanplakking zijn van het bericht dat de datum van de verkiezingen aankondigt. Hij kan niet vroeger zijn dan de werkelijke datum van aanplakking (art. 14, 8° van de Wet van 4 december 2007).

Afhankelijk van de situatie moet die oproepingsbrief:

- overhandigd worden aan de kiezers aanwezig in de onderneming ten laatste op Y-10;
- als dat niet kan (voor de afwezige kiezers wegens bijvoorbeeld ziekte of vakantie) moet hij **ten laatste tien dagen voor de datum van de verkiezingen (Y-10) op om het even welke wijze (fax, e-mail, aangetekende brief)** verstuurd worden. De werkgever draagt wel de bewijslast in geval van discussie! **Bij ontstentenis van een bewijs van ontvangst door de bestemming, wordt de oproepingsbrief bij aangetekende brief verzonden ten laatste 8 dagen voor de dag van de verkiezingen;**
- in geval van stemmen per brief, moeten de oproepingsbrief, de omslagen, de stembiljetten, voor de kiezers die niet aanwezig zijn op de dagen dat deze documenten worden overhandigd aan de kiezers in de onderneming, **AANGETEKEND** worden verstuurd.

De getuigen moeten door de voorzitter behoorlijk worden verwittigd en mogen **bij het overhandigen en/of verzenden van de oproepingsbrieven, de omslagen en stembrieven** aanwezig zijn (art. 47, Wet van 4 december 2007).

Op de dag dat de oproepingsbrieven worden overhandigd (of op de laatste dag, indien dit gespreid over meerdere dagen gebeurde), wordt een bericht aangeplakt dat zulks heeft plaatsgehad. Dit bericht moet blijven hangen tot de 15de dag na de aanplakking van de verkiezingsuitslagen.

In voorkomend geval kan de aangetekende verzending zowel de oproepingsbrief voor de verkiezing van de raad als van het comité bevatten.

De oproepingsbrief moet de volgende vermelding bevatten: "Om de afvaardiging die zal worden verkozen een werkelijk vertegenwoordigend karakter te geven, hebben alle werknemers tot plicht aan de stemming deel te nemen". De oproeping moet ten minste melding maken van de datum en de plaats van de verkiezingen, alsook van het stembureau waarbij de werknemer zich moet aanmelden.

Vorbereiding van het 'stemmen per brief'

In sommige ondernemingen sluiten de vakbonden een akkoord dat de mensen toelaat om te stemmen per brief. Dit akkoord moet er zijn ten laatste op X+56. De verplichting om een afschrift van dit akkoord te versturen naar de sociaal inspecteur - districtshoofd, werd afgeschaft. De regels voor het sluiten van dit akkoord kun je vinden in de ABVV "Gids Sociale Verkiezingen 2016". Stemmen per brief kan in de 4 volgende gevallen:

- bij een aanzienlijke verspreiding van het personeel;
- in geval van schorsing van de uitvoering van de overeenkomst (wegens ziekte, arbeidsongeval, vakantie, staking, ...);
- nachtarbeid van een zeer beperkt aantal werknemers indien:
 - a) dit aantal niet hoger is dan 5% van het aantal op dezelfde datum tewerkgestelde werknemers
 - en
 - b) het aantal werknemers, tewerkgesteld op de dag van de verkiezingen tussen 20.00 uur en 6.00 uur niet meer bedraagt dan vijftien;
- als de werknemers niet op het werk zijn tijdens de openingsuren van de stembureaus.

Welke vormvereisten moeten worden in acht genomen voor het stemmen per brief, lees je verder in deze brochure. De stembiljetten zouden niet gedrukt mogen worden in een kleur die geassocieerd wordt met één van de deelnemende vakbonden.

Het versturen van de oproepingsbrieven en stembiljetten (voor Y - 10)

Nadat de kandidatenlijsten definitief zijn geworden op X+77, zal de werkgever de stembiljetten opmaken en afdrukken. Het is de werkgever die verantwoordelijk is voor de correcte opmaak van de stembiljetten. Zij moeten overeenstemmen met het model dat als bijlage bij de kieswet is gevoegd.

De voorzitter van het stembureau moet de oproepingsbrief samen met het (de) stembiljet(ten) aangetekend naar de kiezers sturen die niet aanwezig zijn in de onderneming op de dagen dat de oproepingsbrieven en stembiljetten uitgedeeld worden. Dit moet minstens 10 dagen voor de verkiezingen gebeurd zijn, dus voor Y-10.

In voorkomend geval kan de aangetekende verzending zowel de oproeping en de stembiljetten voor de verkiezing van de raad als van het comité bevatten, alsook de stembiljetten voor arbeiders en bedienden in geval van gemeenschappelijk kiescollege.

Hierbij gaat de voorzitter als volgt te werk (art. 57 van de Wet van 4 december 2007):

- het (de) geplooid en afgestempelde stembiljet(ten) steekt men in een **eerste open** omslag die géén opschriften draagt;
- daarbij voegt men een **tweede open omslag**, die gefrankeerd is. De kiezer moet het (de) stembiljet(ten) ermee kunnen versturen.

Deze tweede omslag omvat volgende vermeldingen:

- o de vermelding “de voorzitter van het stembureau voor de verkiezingen van de Ondernemingsraad (en)(of) van het Comité voor PBW van (...) (naam van de onderneming), (...) (straat), te (...)”;
- o de vermelding van het stembureau (arbeiders, bedienden, jongeren, kaderleden);
- o draagt de naam van de kiezer gevolgd door de handtekening van deze én de vermelding “afzender”, en het verplicht karakter van het plaatsen van een handtekening van de kiezer.

- Daarbij voegt men de oproepingsbrief.
- Dit alles steekt men in een **derde gesloten omslag** die men overhandigt of verstuurt aan de kiezer.

6. GETUIGE ZIJN BIJ DE STEMMING

6.1. GETUIGEN ZIJN DE HELE DAG IN HET STEMBUREAU

Dit spreekt uiteraard vanzelf.

Als je kandidaat bent én getuige, is dit dus een goede manier om de hele dag aanwezig te zijn. Je kunt er de kiezer op die manier dan aan herinneren dat je kandidaat bent, zelfs al mag je in het stembureau geen campagne meer voeren

Let wel, de sfeer in jouw onderneming bepaalt natuurlijk hoe de kiezers tegenover de kandidaat en de getuigen staan.

6.2. WAAR EN WANNEER?

De stemming geschiedt in de lokalen die door de werkgever ter beschikking zijn gesteld. De werkgever moet het voor elk bureau bestemd lokaal zo inrichten, dat het geheim van de stemming wordt bewaard (art. 51 van de Wet van 4 december 2007).

De stemming gaat door op de dag en de uren die al ongeveer drie maanden (sinds dag X) in de onderneming moet uithangen.

Wanneer de kiesverrichtingen verschillende dagen duren, neemt de voorzitter van het bureau alle nodige maatregelen ter bewaring van de stembussen, van de stembiljetten en van de documenten betreffende de kiesverrichting. Hierbij gedraagt hij zich naar de onderrichtingen van de sociaal inspecteur-districthoofd of van een sociaal inspecteur die hij afvaardigt. De stembussen moeten op het einde van iedere kieszitting verzegeld worden.

De getuigen hebben het recht -en wij raden dit aan- op de verzegelingsband een kenteken te plaatsen (Brochure van de FOD, 2, 5.2.).

6.3. IS HET STEMBUREAU VOLLEDIG?

Op de kiesdag gaat de voorzitter na of de secretaris, de 4 bijzitters en de getuigen aanwezig zijn. Is of zijn één of meerdere bijzitters niet aanwezig op het uur dat vastgesteld is voor de aanvang of de hervatting van de kiesverrichtingen, dan wijst de voorzitter vervangers aan onder de eerste kiezers die opkomen zonder dat deze aanwijzing, voor zover mogelijk, de goede gang van de onderneming mag schaden.

Indien de voorzitter of de secretaris niet aanwezig zijn, is het de vooraf aangeduide plaatsvervangende voorzitter of plaatsvervangende secretaris die in het stembureau zetelt.

Opgelet: Enkel de leden van het stembureau (hun namen zijn geafficheerd op X+60) evenals de getuigen van de syndicale organisaties zijn toegelaten om de kiesverrichtingen bij te wonen (de dag Y). De kiezers blijven binnenin het stembureau gedurende de tijd om hun stemmen uit te brengen. De voorzitter van het kiesbureau moet de toegang tot het stembureau verhinderen voor alle personen die niet op de kiezerslijsten staan zoals de leidinggevenden en alle externe personen van het bedrijf (bijvoorbeeld leden van het sociaal secretariaat, advocaten).

6.4. BENODIGDHEDEN

- Kieshokjes
- Stembussen: voor de OR en voor het CPBW (voor alle categorieën of kiescolleges)
- Stempel met de datum van de verkiezingen en stempelkussen
- Stembiljetten: indien er één of meer secundaire stembureaus opgericht zijn, moet de voorzitter van het hoofdbureau de nodige stembiljetten verzenden of overhandigen daags voor de verkiezingen aan de voorzitter van elk secundair stembureau (Brochure FOD WASO, 2, 5.2.)
- Stempotloden

- Kiezerslijsten
- Omslagen voor het klasseren van de stembrieven
- Opnemingsstabellen
- Kantoorbenodigdheden: schrijfgerief, papier, verzegelingsmateriaal, koord, pakpapier, ...

6.5. CONTROLE VAN DE STEMBILJETTEN (EN HUN AANTAL)

Getuigen moeten er uiteraard over waken dat er niet met de stembiljetten geknoeid wordt. Zij zien er op toe dat iedereen de juiste biljetten krijgt. De stembiljetten die voor de stemming gebruikt worden, moeten overeenstemmen met het model in bijlage bij de Wet van 4 december 2007.

Zo werden de verkiezingen nietig verklaard wegens niet gelijkvormige stembiljetten (o.a. Arbh Brussel, 30 juli 1987, AR 20.074 en Arbh. Luik, 24 juni 1983, AR. 113.673). De namen van de kandidaten op de stembiljetten moeten overeenstemmen met deze op de definitieve kandidatenlijsten (art. 50 van de Wet van 4 december 2007).

Indien een vakbond geen kandidaat voordraagt, moet er op het stembiljet geen ruimte gelaten worden. De verkiezingen werden nietig verklaard omdat de werkgever zelf de naam van een inmiddels ontslagen kandidaat zelf uit het stembiljetten had weggelaten zonder dar er een klacht was ingediend in het kader van de wijziging van een kandidaat (Arbh. Antwerpen, 26 januari 1988, AR 416/87).

De procedure is als volgt:

- 1) Het model moet overeenkomen met de ingediende lijsten (nummer en afgekorte benaming van de verschillende vakbonden, namen en volgorde van de verschillende kandidaten).

In de ondernemingen die onder het Paritair Comité voor de beschutte werkplaatsen en de sociale werkplaatsen ressorteren (P.C. 327) is het toegelaten om een foto van elke kandidaat op de stembiljetten toe te voegen,

voor zover de handicap van de kiezers het rechtvaardigt en mits akkoord tussen de werkgever en alle representatieve werknemersorganisaties die kandidatenlijsten hebben ingediend. NIEUW: Vanaf de verkiezingen 2016, wordt de wettelijke bepaling met betrekking tot de stembiljetten in de beschutte werkplaatsen geregeld in artikel 50 §3 van de kieswet van 4 december 2007

2) Dan controleert de voorzitter al de stembiljetten:

- het aantal
- de stempel op de keerzijde
- de inhoud: vermelden ze al de ingediende lijsten? Kloppen de nummers en de namen van de vakbonden? De namen en de volgorde van de verschillende kandidaten? Zijn de roepnamen (gebruikelijke voornaam), de geboortedatum bij kandidaten met identieke namen en de naam van de echtgenoot of overleden echtgenoot voor gehuwde vrouwen en weduwen voorzien op de stembiljetten?
- het dichtplooiën (in vier): de voorzitter vergewist er zich van dat de stembiljetten rechthoekig in vieren zijn gevouwen zodat de vakken bovenaan de lijsten naar binnen zijn gekeerd; hij stempelt ze op de keerzijde, voor al de stembiljetten op dezelfde plaats, met een zegel waarop de datum van de verkiezingen is vermeld (art. 54 van de Wet van 4 december 2007)
- de voorzitter is verantwoordelijk voor stempelen en vouwen.

De **algemene regel** is dat iedere kiezer één stembiljet ontvangt voor het CPBW, en één voor de OR (als er een verkozen wordt). Het vermeldt voor welk kiescollege (arbeiders, bedienden, kaders, jongeren) men moet stemmen.

Het letterwoord van de vakbondsorganisatie (ABVV, ACV, ACLVB, NCK) zal eveneens op het stembiljet gedrukt worden.

Voor de hoofdstembureaus waarvan de zetel gelegen is te **Brussel-Hoofdstad** mogen de stembiljetten **tweetalig** zijn om het kiesgeheim te waarborgen.

6.6. UITZONDERINGSSITUATIE: GEMEENSCHAPPELIJK KIESCOLLEGE

Als arbeiders en bedienden in een gemeenschappelijk college stemmen, ontvangt iedere kiezer twee stembiljetten. Eén om voor een arbeider te stemmen en één om voor een bediende te stemmen.

Hij/zij kan in beide categorieën een stem uitbrengen, behalve als de stemming voor een van beide is stopgezet wegens een gebrek aan kandidaten voor die categorie.

Wanneer er een gemeenschappelijk kiescollege voor arbeiders en bedienden is opgericht, en in geval alleen lijsten van kandidaat-bedienden zijn ingezonden, krijgt de kiezer (arbeiders en bedienden) van de voorzitter slechts één stembiljet met de naam van de kandidaten-bedienden; in geval enkel lijsten van de kandidaten-arbeiders zijn ingezonden, krijgt de kiezer (arbeiders en bedienden) van de voorzitter slechts één stembiljet met de naam van de kandidaten-arbeiders.

Er moet ook steeds één stembus per categorie voorzien zijn.

6.7. VERDERE TAALVERDELING TIJDENS DE STEMMING

Praktisch gezien, spreekt het bureau best onderling af hoe ze de taken tijdens de stemming zullen verdelen.

Bijvoorbeeld:

- voorzitter: handhaaft de orde, zorgt ervoor dat alles regelmatig verloopt en overhandigt de stembiljetten
- secretaris: stipt de kiezerslijsten aan
- 1ste bijzitter: stipt de kiezerslijsten aan
- 2de bijzitter: vraagt de identiteitskaart en oproepingsbrief (eventueel nummer en naam)

- 3de bijzitter: stempelt de stembiljetten en de oproepingsbrief af
- 4de bijzitter: vouwt de kiesbrieven
- **getuigen: oefenen controle uit op het regelmatig verloop van de kiesverrichtingen en op de werking van de bureaus.**

Iedere op de kieslijst ingeschreven kiezer moet kunnen stemmen:

- De voorzitter mag niet ingrijpen inzake de voorwaarden van verkiesbaarheid van een kandidaat of van het kiesrecht van een kiezer. **Enkel de inschrijving op de kiezerslijst telt.** Zo mag men de kiezer het recht niet ontzeggen om zijn stem uit te brengen, enkel omdat hij bijvoorbeeld zijn identiteitskaart en/of zijn oproepingsbrief niet bij zich heeft.
- Speciaal voor het stemmen per brief: wanneer een kiezer die voorkomt op de kiezerslijst en die een biljet voor de stemming per brief ontvangen heeft, komt stemmen in het stembureau, wordt zijn stem als geldig beschouwd. De voorzitter van het stembureau zal zorgen voor de annulering van het biljet voor de stemming per brief van dezelfde kiezer.
- De getuigen stemmen in het stembureau waar zij dienst doen. Behoren zij tot een andere categorie welke in een andere stembureau stemmen, dan mogen zij om een schorsing van de stemming vragen voor de tijd die voor het uitbrengen van hun stem nodig is.
- De voorzitter moet een nieuw stembiljet overhandigen aan de kiezer die zijn stembiljet heeft beschadigd. De kiezer moet erover waken dat het stembiljet dat hij in de stembus steekt geen merk, scheur of vlek vertoont, die de ongeldigverklaring ervan kan meebrengen (brochure van de FOD, 2,5.2.).
- De kiezer, die wegens zijn lichamelijke toestand niet alleen naar de voor de stemming bestemde plaats kan gaan of zelf zijn stem niet kan uitbrengen, mag met de toestemming van de voorzitter zich door iemand laten leiden of bijstaan (Wet van 4 december 2007, art. 55).

NIEUW: De kieswet schaft vanaf de sociale verkiezingen 2016 de controlebevoegdheid van de sociaal inspecteur - districtshoofd af voor: de stemverrichtingen en de stemopneming, en in bijzonder voor de inrichting van de lokalen, het verzegelen van de stembussen, het opmaken en bewaren van de processen-verbaal, het bewaren van de bij de stemming gebruikte stembiljetten.

6.8. KIEZERS MOETEN WETEN HOE ZE GELDIG KUNNEN STEMMEN

Dat kan op twee manieren:

- een **KOP- of LIJSTSTEM**

De kiezer stemt bovenaan de lijst, en gaat akkoord met de volgorde van de voorgedragen kandidaten.

- een **NAAM- of VOORKEURSTEM**

De kiezer stemt voor één lijst, maar wil de volgorde van de voorgedragen kandidaten wijzigen en duidt daarom de kandida(a)t(en) aan die zijn/haar voorkeur genieten.

Voorbeeld:

Er zijn 3 effectieve en 3 plaatsvervangende mandaten te begeven.

1. Lijststem

Lijst 2 ABVV

	●
	●
	●
	●
	●

2. Naam- of voorkeurstem

Op één of meer kandidaten. Men mag echter niet meer voorkeurstemmen uitbrengen dan er effectieve mandaten te begeven zijn.

Indien zulks toch gebeurt, is de stem niet ongeldig maar wordt deze manier van stemmen beschouwd als een lijststem (art. 60 van de Wet van 4 december 2007).

Lijst 2 ABVV

	●
	●
	●
	●
	●

3. Lijststem en naamstem

Deze manier van stemmen raden wij de kiezer niet aan, maar de getuigen moeten weten dat dit soort stembiljetten wel degelijk geldig zijn, en bij de lijststemmen moeten worden ingedeeld. Men mag maximum evenveel voorkeurstemmen uitbrengen als er effectieve mandaten te verdelen zijn.

Lijst 2 ABVV

	●
	●
	●
	●
	●

Lijst 2 ABVV

	●
	●
	●
	●
	●

Stemmen uitbrengen op meerdere lijsten (panacheren of bontstemmen) is verboden, en leidt tot een ongeldige stem.

6.4. STEMMEN PER BRIEF

Drie regels zijn van toepassing voor het stemmen per brief:

- 1) De kiezer verstuurt de omslag met het stembiljet. Deze mogen over de post of op onverschillig welke wijze worden verzonden. Deze moet aankomen in het stembureau vóór de sluiting van de stemming. Anders is de stem ongeldig (Wet van 4 december 2007, artikel 58, 1°).

Het overhandigen van de stembiljetten door de kiezers komt in de praktijk voor. Ook hier geldt de regel dat de stembiljetten moeten aankomen in het stembureau vóór de sluiting van de stemming. Zorg hieromtrent voor goede afspraken in het bedrijf (bv. een centrale, tijdelijke brievenbus).

Taak voor de getuigen: vraag als getuige steeds aan de voorzitter vóór de sluiting van de stemming om na te gaan of alle stemmen per brief goed zijn aangekomen en zo niet, vraag om de stemming te schorsen om op zoek te gaan naar de ontbrekende stembrieven.

De kiezer gebruikt twee omslagen:

- zijn stembrief in vieren gevouwen steekt hij/zij in de (eerste) blanco omslag die hij moet sluiten. Deze eerste enveloppe mag niet worden ondertekend !
- en deze op zijn beurt in een tweede omslag, die is gefrankeerd en gericht “aan de voorzitter van het kiesbureau van de verkiezing van de ondernemingsraad (of van het comité voor preventie en bescherming op het werk) van ... (naam van de onderneming), straat ..., te ...” Op deze tweede omslag staan eveneens de aanwijzing van het stembureau “bedienden”, “arbeiders”, “kaderleden” of “jeugdige werknemers” en bovendien de vermelding “afzender” en de naam van de kiezer en dat deze zal moeten gevolgd worden door diens handtekening en de vermelding van het verplicht karakter van het plaatsen van de handtekening van de kiezer. (Brochure van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, 2, 4.16).

- 2) De stembiljetten teruggezonden in tweede omslag waarop de handtekening van de kiezer ontbreekt, is ongeldig (Wet van 4 december 2007, artikel 58, 2°). De omslag met het stembiljet mag over de post of op eender welke wijze worden verstuurd, maar moet wel tijdig aankomen.

OPGELET: Indien een kiezer meerdere stembiljetten ontvangt (voor de verkiezing van twee organen of in geval van gemeenschappelijk kiescollege) in één enkele buitenomslag, dient hij beide stembiljetten niettemin in **aparte** omslagen terug te zenden!

OPGELET: indien de omslag met het stembiljet te laat aankomt wegens een vertraging bij de Post (bv. technische problemen), zijn de verkiezingen toch rechtsgeldig verlopen. Het is een jammer genoeg welbekend risico. De kiezer kan immers zijn stembiljet persoonlijk in het stembureau afgeven (Arbrb. Bergen, 16 juli 2008, AR 08/1321/A).

Indien de stemmen per brief ongeldig zijn te wijten aan een fout van de werkgever, is dit wel een reden tot nietigheid van de verkiezingen. Zo moesten de verkiezingen overgedaan worden in een onderneming waar een verkeerd postnummer stond op de enveloppen voor de stemming per brief en een hoop stemmen niet of laattijdig waren toegekomen (Arbrb Brussel, 6 juli 2012, A.R. 12/6850/A).

- 3) De stembiljetten die worden teruggestuurd door een kiezer die al gestemd heeft in het stembureau worden eveneens als ongeldig beschouwd (Wet van 4 december 2007, artikel 58, 3°). Zijn stem uitgebracht in het stembureau wordt weerhouden.

Voor de sociale verkiezingen van 2016 zijn bepaalde verrichtingen die de voorzitter en de secretaris moesten vervullen, geschrapt (schrapping artikel 58, laatste alinea). Er dient geen afzonderlijk proces-verbaal worden opgemaakt voor de volgende drie gevallen (enkel betrekking op stemmen per brief!):

- na het sluiten van de stemming binnengekomen stembiljetten
- stembiljetten teruggezonden in een omslag waarop de handtekening van de kiezer ontbreekt
- stembiljetten teruggezonden door een kiezer die reeds "fysiek" is komen stemmen in het stembureau.

6.10. ELEKTRONISCH STEMMEN

De Wet van 4 december 2007 voert in afdeling V (art. 71 tot 77) de mogelijkheid van elektronisch stemmen in.

Er mag enkel elektronisch gestemd worden als de OR en/of het CPBW daarmee ingestemd hebben. Beide organen kunnen los van elkaar voor die manier van stemmen opteren.

- Het informaticasysteem moet een reeks punten registreren die in het proces-verbaal moeten worden opgenomen, en die je moet controleren:
 - o de datum van de verkiezingen
 - o het betrokken orgaan
 - o het nummer van het stembureau
 - o het betrokken kiescollege
 - o het aantal kiezers dat aan de stemming heeft deelgenomen (bij gemeenschappelijk kiescollege brengt iedere kiezer twee stemmen uit)
 - o het aantal blanco stemmen
 - o het aantal lijststemmen
 - o het aantal uitgebrachte stemmen enkel ten voordele van kandidaten van de lijst
 - o het aantal stemmen behaald door elke kandidaat
 - o het aantal effectieve mandaten per lijst
 - o de naam en voornaam (of gebruikelijke naam) van de gewone verkozenen per lijst
 - o de naam en voornaam (of gebruikelijke naam) van de plaatsvervangers per lijst.

- Het beeldscherm moet bij het begin van de kiesverrichting een overzicht geven van alle lijstnummers en letterwoorden van de kandidatenlijsten. Wanneer de kiezer een lijst kiest, moeten de namen van alle kandidaten in de volgorde van hun voordracht verschijnen. Deze overzichten moeten een waarborg van neutraliteit bieden.
- Het systeem mag niet toelaten dat een ongeldige stem wordt geregistreerd, de kiezer moet worden uitgenodigd om zijn stem opnieuw uit te brengen (zie verder opmerking brochure van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg).
- De leden van de kiesbureaus, de plaatsvervangende voorzitters en secretarissen, de getuigen en de kiezers zelf moeten een passende opleiding krijgen.
- Elk kiescollege moet afzonderlijk stemmen.
- De getuigen van het hoofdbureau mogen de codering van de kandidatenlijsten bijwonen.

Opmerking: in de brochure van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg staat dat wanneer er op een lijst meer naamstemmen uitgebracht worden dan er zetels te begeven zijn, of wanneer een of meerdere naamstemmen samen met een lijststem uitgebracht worden, op het beeldscherm een bericht moet verschijnen waarin de kiezer erop gewezen wordt dat hij teveel naamstemmen op een lijst heeft uitgebracht of dat hij moet kiezen tussen een lijststem of een of meerdere naamstemmen. De kiezer moet dan gevraagd worden opnieuw te stemmen

Ongeldig stemmen wordt dus onmogelijk!

Als getuige moet je dus in het bijzonder op volgende punten letten:

- zorg dat je aanwezig bent bij de input van de namen van de kandidaten op de kieslijsten;
- controleer de dag van de verkiezingen of de namen van de kandidaten in de vooraf bepaalde volgorde op de lijsten verschijnen.

6.11. ELEKTRONISCH STEMMEN GECOMBINEERD MET STEMMEN PER BRIEF

De brochure van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg legt uit hoe men te werk moet gaan om de mogelijkheid om elektronisch stemmen te combineren met stemmen per brief.

Bij het elektronisch stemmen mag de stemming per brief enkel gebeuren via het hoofdbureau.

Als getuige moet je dan ook op volgende punten letten:

- De stembiljetten per brief moeten volgens de hiervoor beschreven procedure ten laatste tijdens de kiesverrichting aankomen.
- De eerste tien kiezers die zich op het hoofdstembureau aanmelden (en die geen lid van dit stembureau zijn!), stemmen alsof ze per brief zouden stemmen. Dit betekent dus dat er een stemhokje moet zijn, dat ze twee enveloppes hebben en dat er een speciale stembus is om hun stem in te deponeren.
- Die tien enveloppes worden vermengd met de enveloppes van het klassieke stemmen per brief
- Bij de telling opent de voorzitter van het hoofdbureau elke enveloppe in aanwezigheid van de getuigen en brengt hij een elektronische stem uit, overeenkomstig de voorkeur die op de stembrief aangeduid werd.
- Wanneer de stembrief meer naamstemmen telt dan er toe te kennen zetels zijn of wanneer tegelijkertijd één of meer naamstemmen en een lijststem uitgebracht werden, wordt deze stem als een lijststem beschouwd.
- Wanneer elektronisch gestemd en geteld wordt, dient de verdeling van de mandaten en de aanwijzing van de verkozenen niet noodzakelijk elektronisch te geschieden.
- Bij betwisting van het resultaat van de verkiezingen moet een hertelling van de stemmen mogelijk zijn. Met het oog daarop moeten de elektronische dragers die voor de verkiezingen hebben gediend, in de onderneming verzegeld bewaard worden.

Proces-verbaal van de stemming

Achteraan vind je in bijlage een model proces-verbaal (uit de bijlagen bij de wet van 4 december 2007), dat het stembureau moet invullen. Alles wat volgens de getuigen tijdens de stemming is misgegaan, kunnen ze daarin laten acteren.

7. TELVERRICHTINGEN EN ZETELVERDELING: DE STEMOPNEMING (ART. 60 TOT 63 KIESWET)

Na het afsluiten van de stemming telt het bureau de stemmen, kent de zetels toe en wijst de verkozenen aan. Indien er een hoofdbureau is, dan belast dit zich met de verdeling van de zetels en de aanwijzing van de verkozenen.

Indien nodig kan de voorzitter van het kiesbureau de telverrichtingen uitstellen. Hierdoor kan eventueel de telling 's anderendaags gebeuren als de stemming tot de avond laat geduurd heeft.

Wanneer de voorzitter besluit de telverrichtingen uit te stellen, moet hij/zij de stembussen op het einde van de kiesdag verzegelen. De getuigen mogen op de zegel een merkteken aanbrengen.

7.1. STEMMEN DIE PER BRIEF ZIJN UITGEBRACHT

Wanneer de stemming gesloten is, en voordat het bureau het proces-verbaal van de verkiezingen afsluit, geeft de voorzitter aan het bureau de omslagen die hij van de per brief stemmende kiezers heeft ontvangen, zonder deze te openen. De secretaris moet wel de naam van elke kiezer die per brief heeft gestemd op de kiezerslijst aanmerken.

Vervolgens moet de voorzitter de buitenste omslag openen en de binnenste omslag (waarin het stembiljet zit) in de gepaste stembus steken. De omslagen met stembiljetten mogen niet geopend worden.

De voorzitter opent vervolgens de stembus, haalt er de omslagen uit met de per brief uitgebrachte stemmen en opent deze omslagen. Wanneer een omslag verscheidene stembiljetten bevat, dan worden deze ongeldig verklaard.

Het kan gebeuren dat men vaststelt dat het stembiljet voor het preventiecomité ter goeder trouw werd verzonden in de omslag van de ondernemingsraad en omgekeerd. De wetgeving voorziet niet in de nietigheid van dit stembiljet. Het ABVV stelt een praktische oplossing voor zoals het geval waarbij een kiezer die fysisch komt stemmen, zich vergist van stembus. Aangezien de stembiljetten van de ondernemingsraad en het preventiecomité verschillende kleuren heeft, kan de voorzitter van het stembureau de stembiljetten voor de ondernemingsraad en het preventiecomité eenvoudig uit elkaar houden. Het volstaat dan om de stembiljetten in de adequate stembus te stoppen, eventueel in een ander kiesbureau. Kortom, de voorzitter zal eenvoudigweg het stembiljet voor het preventiecomité in de stembus van het preventiecomité toevoegen en het stembiljet voor de ondernemingsraad in de stembus van de ondernemingsraad toevoegen.

De overige stembiljetten worden opnieuw in de stembus gebracht en de inhoud ervan wordt gemengd.

Zoals van de overige kiezers die aan de stemming in de onderneming hebben deelgenomen, wordt ook de naam van ieder per brief stemmende kiezer, bij de ontvangst, door de secretaris aangestipt op de kiezerslijst die voor de verzending van de stembiljetten heeft gediend.

Op dat moment moet men ook controleren of kiezers die per brief hebben gestemd niet ook in het stembureau zijn komen stemmen. Enkel de in het kiesbureau uitgebrachte stem is geldig. De stembiljetten die teruggezonden zijn door een kiezer die reeds is komen stemmen, zijn bijgevolg ongeldig.

Zijn er toch stembiljetten teruggezonden door kiezers die daadwerkelijk zijn komen stemmen, dan moet het volgende gebeuren.

De voorzitter maakt de buitenomslagen open in aanwezigheid van het daartoe, indien noodzakelijk, speciaal samengeroepen bureau.

De binnenomslagen met het ongeldige stembiljet worden bewaard door de werkgever (art. 58 kieswet).

Het bureau maakt vervolgens het proces-verbaal op. Dit proces-verbaal vermeldt:

- de namen van de bureauleden,
- het aantal kiezers dat aan de stemming heeft deelgenomen,
- het aantal teruggenomen stembiljetten,
- het aantal niet gebruikte stembiljetten,
- eventuele opmerkingen.

7.2. TELLEN VAN DE STEMMEN

De verschillende kiesbureaus tellen de stemmen.

De voorzitter ledigt de stembus. Hij telt de stemmen en noteert het aantal in het proces-verbaal.

Vervolgens worden de stembiljetten ontvouwen en worden ze, met medewerking van de bijzitters, in volgende categorieën ingedeeld:

1° de stembiljetten met geldige stemmen voor één enkele lijst of met naamstemmen voor één of meer kandidaten van deze lijst

Een afzonderlijke categorie moet worden gevormd voor elke lijst in de volgorde van de lijstnummers.

De stembiljetten met een stem bovenaan de lijst en met een stem ten gunste van één of meer kandidaten van dezelfde lijst worden als geldig gerangschikt, de stem bovenaan de lijst wordt dan als de enig geldige beschouwd.

N.B.: Indien het stembiljet meer naamstemmen telt dan er gewone mandaten te begeven zijn wordt de stem beschouwd als een lijststem. Het stembiljet wordt dus niet ongeldig verklaard.

2° de ongeldige stembiljetten (Wet van 4 december 2007, artikel 61)

Zijn ongeldig:

- andere stembiljetten dan die welke aan de kiezer werden overhandigd;
- stembiljetten waarop meer dan één stem bovenaan een lijst werd uitgebracht;
- stembiljetten waarop de kiezer tezelfdertijd een lijststem en één of meerdere naamstemmen voor één kandidaat of meerdere kandidaten van een andere lijst of meerdere lijsten heeft uitgebracht, of stembiljetten waarbij de kiezer een stem gaf aan de kandidaten van verschillende lijsten (gepanacheerde stembiljetten);
- stembiljetten met gewijzigde vorm of afmeting;
- stembiljetten waaraan de kiezer door een teken, een schrapping of een merk zou kunnen worden herkend;
- stembiljetten met een papier of voorwerp erbij gevoegd (art.58 Wet van 4 december 2007).

In geval van stemming per brief, worden eveneens als ongeldig beschouwd:

- de na de afsluiting van stemming binnengekomen stembiljetten;
- de stembiljetten teruggezonden in een buitenomslag (de binnenomslag mag geen enkel opschrift vertonen - artikel 57 kieswet) waarop de handtekening van de kiezer ontbreekt;
- de stembiljetten die teruggestuurd werden door een kiezer die reeds is komen stemmen in het stembureau;
- de stembiljetten die door een kiezer zijn verstuurd in een omslag waarin zich verschillende stembiljetten bevonden (art. 60, 3de lid kieswet).

NIEUW: In deze speciale gevallen van ongeldige stembiljetten bij het stemmen per brief dient geen speciaal proces-verbaal meer te worden opgesteld door de voorzitter en de secretaris van het bureau (zie ook 7.1.).

3° de blanco stembiljetten

Dit zijn de stembiljetten waarop niet gestemd is.

4° de verdachte stembiljetten

De voorzitter rangschikt bij de verdachte stembiljetten deze waarvan hij de geldigheid twijfelachtig vindt en deze waarover een lid van het bureau voorbehoud meent te moeten maken. De brochure van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (2, 5.3.) bevat een aantal voorbeelden van feiten die aanleiding kunnen geven tot betwisting van de geldigheid van een stembiljet.

Het bureau spreekt best ook vooraf af wat zij als 'ongeldig' zullen beschouwen. Daarbij moet men het onderscheid maken tussen de toevallige tekens of fouten als gevolg van onhandigheid, en tekens die toelaten een kiezer te herkennen (bijvoorbeeld het vermelden van een naam).

In het eerste geval (onvolmaakt aangebracht stemmingsmerk, niet volledig zwart maken van het stemvakje, buiten het vakje kleuren, een kruisje zetten, enz.) wordt het stembiljet door het stembureau ongeldig verklaard wanneer die kiezer zich klaarblijkelijk heeft willen kenbaar maken.

De stembiljetten die al dan niet opzettelijk tekens bevatten (vlekken, scheuren, nagelkrabben, onregelmatige plooiën, Tipp-ex, omcirkelen, commentaren) dienen ongeldig te worden verklaard zodra de kiezer kan worden herkend. Het opzet zich kenbaar te willen maken speelt hier geen rol.

De rechtbank merkt op dat artikel 61, 4° een onderscheid maakt tussen 2 hypothesen:

- (1) een stembiljet waarvan de kiezer kan worden herkend door een teken, een doorhaling of een merk. Deze stem is ongeldig zonder dat rekening gehouden moet worden met de intentie van de kiezer om zich herkenbaar te maken. De ongeldigheid is objectief.

(2) Stembiljetten waarvan het teken van de stemming op onvolmaakte wijze is aangebracht. Deze stem is geldig tenzij het duidelijk in de bedoeling van de kiezer lag om zich herkenbaar te maken. De ongeldigheid is dus meer subjectief.

I.c. was een stembiljet ingevuld met een bolletje en een kruisje, zowel voor OR als voor CPBW. Er was dus sprake van een aangebrachte stem en een merkteken. Gezien de aanwezigheid van het merkteken, moet de stem ongeldig verklaard worden ongeacht de intentie van de kiezer.

De rechtbank hield hierbij ook rekening met 1) het beperkt kiescollege (60 stemmen), 2) het feit dat er slechts 1 stem was met een merkteken en 3) dat er ook voor het CPBW een stem met hetzelfde merkteken werd uitgebracht.

Arbrb. Brussel 4 juli 2008, A.R. nr. 7.501/08, bevestigd in beroep Arbh. Brussel 27 oktober 2008, A.R. nr. 51.233

Algemeen blijken de arbeidsrechtbanken bij de beoordeling van de geldigheid of ongeldigheid van stembiljetten, volgende criteria te hanteren:

- ongeldigverklaring moet uitzonderlijk worden uitgesproken aangezien ze tot gevolg heeft dat een vrij uitgebrachte stem wordt geweigerd;
- ongeldigverklaring wordt wel uitgesproken als de werknemer de intentie had of die tot resultaat hebben dat de kiezer herkenbaar wordt. De werknemer kan worden geïdentificeerd;
- bij de zoektocht naar de identificatie, wordt gekeken naar het gebruikte middel van de stemming, de kleur, de vorm, het aantal op die wijze uitgebrachte stemmen, enz.;
- afspraken die vóór de stemming door het stembureau zijn gemaakt, worden meestal door de rechter gerespecteerd;
- als de kiezers instructies ontvingen, kan de rechter hiermee rekening houden. Stuurt de werkgever bv. een model-kiesbrief door waarop gestemd wordt met een vinkje ipv een bolletje, dan kunnen stemmen die zo werden uitgebracht niet ongeldig verklaard worden.

Bij de kleine toevallige fouten rekent men:

- onvolmaakte stemmen (vakje niet volledig gekleurd, kruisje in plaats van bolletje, ...), maar we merken wel op dat de Wet van 4 december 2007 expliciet stelt dat “Het teken van de stemming, zelfs wanneer het op onvolmaakte wijze is aangebracht, wordt als een geldig uitgebrachte stem beschouwd tenzij het duidelijk in de bedoeling van de kiezer lag het stembiljet herkenbaar te maken” (art. 61, 4),
- vlek, lijn, plooi, ... op het stembiljet,
- gebrek als gevolg van het slecht snijden of plooiën van de stembrief.

Een stembiljet dat niet is ingevuld met het kiespotlood, mag niet enkel om deze reden ongeldig verklaard worden, behalve als de kiezer, zelfs ongewild, geïdentificeerd kan worden. In dezelfde zin is ook de kleur van de gebruikte balpen of het gebruikte potlood op zichzelf geen voldoende reden om te besluiten tot ongeldigheid van een stembiljet (Brochure FOD WASO, 2, 5.3.).

Als er slechts één kiezer is die zijn stem heeft uitgebracht met een andere kleur potlood of balpen dan de andere kiezers (blauwe, rode balpen), wordt vaak door de rechtbanken geoordeeld dat de stem ongeldig werd verklaard. Wat de rechtspraak in 2012 betreft, kunnen volgende beslissingen worden vermeld:

- De geldigheid van 5 stembiljetten werd bevestigd waarvan het vakje niet volledig was ingekleurd (bolletje, aangevinkt, kruisje) omdat de kiezers daarom nog niet identificeerbaar waren.
- 4 stembiljetten voor het comité die anders waren ingevuld dan met het voorziene rode potlood werden geldig bevonden omdat de 4 kiezers niet konden worden geïdentificeerd.
- Het enige stembiljet dat werd ingevuld met een grijs potlood ongeldig is omdat het risico bestaat dat deze enige kiezer geïdentificeerd kan worden.

- Een stembiljet ongeldig werd bevonden door de naam boven de lijst te omcirkelen in plaats van de stem uit te brengen in het daartoe voorziene vakje. Het was het enige stembiljet met een onregelmatigheid.
- De ongeldigheid van twee stembiljetten werd bevestigd ingevuld met blauwe balpen omdat in de gegeven omstandigheden (aantal stemgerechtigden, aantal stemmen per lijst, aantal stemmen met blauwe balpen) de met blauw ingevulde stembiljetten kunnen worden gelijkgesteld met een merk of teken. Het stembiljet is hierdoor herkenbaar.

Bij de interne beoordeling, beslist de voorzitter van het kiesbureau en worden de verdachte stembiljetten ofwel bij de geldige, ofwel bij de ongeldige gevoegd. Indien één of meer leden van het bureau of getuigen voorbehoud wil maken bij de beslissing van de voorzitter, wordt daarvan melding gemaakt in het proces-verbaal.

Het stembureau telt vervolgens:

- de ongeldige stemmen;
- voor elke lijst, het aantal bovenaan de lijst uitgebrachte stemmen (= volledige lijststembiljetten);
- voor elke lijst, het aantal stemmen op kandidaten van de lijst (= onvolledige lijststembiljetten);
- het aantal door elke kandidaat behaalde naamstemmen;
- de blanco stembiljetten;
- de geldige stemmen;
- de lijststemmen per lijst;
- de voorkeurstemmen per lijst en per kandidaat;
- de voorkeurstemmen die elke kandidaat behaald heeft.

Al deze aantallen worden ingeschreven in het proces-verbaal. Een model daarvan vind je achteraan. Merken we hierbij even op dat men de biljetten met lijststem soms "**volledige lijststembiljetten**" noemt en de stembiljetten met naamstemmen "**onvolledige lijststembiljetten**".

Bij het opstellen van het proces-verbaal van de kiesverrichtingen berekent het bureau:

- het aantal ongeldige stembiljetten;
- het aantal blanco stembiljetten;
- voor elke lijst, het aantal bovenaan de lijst uitgebrachte stemmen;
- voor elke lijst, het aantal van de ten gunste van de kandidaten van de lijst uitgebrachte stemmen;
- het aantal door ieder kandidaat bekomen naamstemmen.

Wanneer deze verrichtingen zijn beëindigd, worden de stembiljetten, geschikt volgens hun reeks, in afzonderlijke en gesloten omslagen gedaan.

Verdachte stembiljetten worden door de voorzitter geparafeerd, waarna hij een beslissing neemt over de geldigheid en ongeldigheid ervan. De omslagen worden aan de voorzitter van het hoofdbureau gegeven. Als dit niet bestaat aan de werkgever.

Opmerking: als arbeiders en bedienden in een gemeenschappelijk kiescollege stemmen, worden de handelingen zoals hierboven beschreven voor beide categorieën apart uitgevoerd.

7.3. AANTAL MANDATEN PER VERBOND (ART. 64 TOT 69 KIESWET)

Als er slecht één bureau werd opgericht, is het dit bureau dat de mandaten verdeelt en de verkozenen aanduidt.

Zijn er secundaire bureaus, dan zal het hoofdbureau de mandaten verdelen nadat het de processen-verbaal van stemopneming van de secundaire bureaus ontvangen heeft en nadat het de telresultaten van de verschillende secundaire bureaus heeft samengeteld.

Het verdelen van de mandaten en het aanwijzen van de verkozenen gebeurt afzonderlijk voor iedere categorie te verkiezen kandidaten: arbeiders, bedienden, en in voorkomend geval, jeugdige werknemers en kaderleden.

Hoe ga je te werk?

a) Bepaling van de kiescijfers

Ten einde de mandaten onder de verschillende lijsten te verdelen, stelt het bureau het kiescijfer van elke lijst vast, door de optelling van:

- het aantal stembiljetten met een lijststem (volledige lijststembiljetten) en
- het aantal stembiljetten met naamstemmen voor kandidaten van de lijst (onvolledige lijststembiljetten).

De mandaten worden over de verschillende lijsten verdeeld op basis van hun kiescijfer.

Voorbeeld

Aanduiding van de bestanddelen die het kiescijfer bepalen	Lijst nr 1 ACLVB	Lijst nr 2 ABVV	Lijst nr 3 ACV
1. Volledige lijststembiljetten (= aantal stembiljetten met lijststemmen)	17	41	33
2. Onvolledige lijststembiljetten (= aantal stembiljetten met naamstemmen)	13	62	55
Totaal dat het kiescijfer uitmaakt	30	103	88

De arbeidsrechtbanken zullen akkoorden tussen vakbonden en werkgever doorgaans bekrachtigen (voorbeeld rechtzetting van een fout bij de toewijzing van de mandaten).

b) Verdeling van mandaten

Algemene regel (Wet van 4 december 2007, artikel 65 en brochure van de FOD, Hfst. 2, 5.4.)

We kennen nu het (de) kiescijfer(s) door de verschillende geldige stembiljetten van elke lijst op te tellen.

Vervolgens worden de quotiënten berekend die het zullen toelaten de mandaten aan de lijst(en) toe te kennen. Het hoofdbureau gaat daarbij als volgt tewerk:

1. Het kiescijfer van elke lijst moet achtereenvolgens gedeeld worden door de getallen 1, 2, 3, 4, 5 enz. (**men noemt dit de delers**). Hierdoor bekomt men een aantal quotiënten.

N.B.: men houdt alleen rekening met een aantal van deze quotiënten (die men "nuttige quotiënten" noemt). Het aantal nuttige quotiënten is gelijk aan het aantal te verdelen mandaten.

Deze nuttige quotiënten plaatst men op volgorde van grootte, ongeacht de lijst waarop ze voorkomen en te beginnen vanaf het grootste quotiënt. Nu kent men aan elke lijst zoveel mandaten toe, als deze lijst quotiënten heeft bekomen gelijk aan of hoger dan het laatste nuttige quotiënt.

Het bureau ordent de bekomen quotiënten, opgesteld in twee decimalen (resultaten) volgens hun grootte (tot men evenveel quotiënten vindt als er mandaten te begeben zijn), onafgezien van de lijst waarop ze voorkomen;

2. Het kent de mandaten (in volgorde) toe, te beginnen met de hoogste quotiënten.

Voorbeelden*

- *Er zijn 6 mandaten te verdelen, dus we hebben in totaal 6 nuttige quotiënten nodig*

Kiescijfers	Lijst nr 1		Lijst nr 2		Lijst nr 3	
	Quotiënten	Volnummers van de quotiënten	Quotiënten	Volnummers van de quotiënten	Quotiënten	Volnummers van de quotiënten
	82	3	95	2	99	1
	41	6	47,50	5	49,50	4
	27,33		31,66		33	
Aantal toegekende zetels		2		2		2

Lijst 1 behaalt 2 nuttige quotiënten, en krijgt 2 mandaten.

Lijst 2 behaalt 2 nuttige quotiënten, en krijgt 2 mandaten.

Lijst 3 behaalt 2 nuttige quotiënten, en krijgt 2 mandaten.

* Dit zijn hypothetische voorbeelden, waarbij we abstractie maken van de reëel toegekende lijstnummers.

- Er zijn 8 mandaten te verdelen tussen ABVV en ACV

Kiescijfers	ABVV 400		ACV 120	
	Delers	Quotiënten	Volnummers van de quotiënten	Quotiënten
1	400	1	120	4
2	200	2	60	8
3	133,33	3	40	
4	100	5	30	
5	80	6	24	
6	66,66	7	20	
7	57		17,14	
Aantal toegekende zetels		6		2

- Er zijn 6 mandaten te verdelen tussen ABVV, ACV en ACLVB

Kiescijfers	Lijst nr 1 ACLVB 30		Lijst nr 2 ABVV 103		Lijst nr 3 ACV 88	
	Quotiënten	Volnummers van de quotiënten	Quotiënten	Volnummers van de quotiënten	Quotiënten	Volnummers van de quotiënten
1	30	6	103	1	88	2
2	15		51,50	3	44	4
3	10		34,33	5	29,33	
4	7,5		25,75		22	
Aantal toegekende zetels		1		3		2

Bijzonder geval: gelijke quotiënten

Er kunnen zich verschillende bijzondere situaties voordoen, de regels om dan de mandaten toe te kennen zijn erg verschillend en ingewikkeld.

Hieronder volgt een overzicht.

1STE MOGELIJKHEID

De algemene regel, zoals hierboven uiteengezet is toegepast, maar verschillende lijsten behalen dezelfde nuttige quotiënten. In dat geval wordt het mandaat toegekend aan de lijst met het hoogste kiescijfer.

Voorbeeld

Kiescijfers	Lijst nr 1 ACLVB		Lijst nr 2 ABVV		Lijst nr 3 ACV	
	20		60		30	
Delers	Quotiënten	Volnummers van de quotiënten	Quotiënten	Volnummers van de quotiënten	Quotiënten	Volnummers van de quotiënten
1	20	5	60	1	30	3
2	10		30	2	15	
3	6,66		20	4	10	
4	5		15	6	7,5	
Aantal toegekende zetels		1		4		1

Er zijn zes mandaten te verdelen.

Het eerste mandaat komt toe aan lijst 2.

Het tweede mandaat met gelijk recht komt toe aan lijst 2 en aan lijst 3. Het wordt in ieder geval toegekend aan lijst 2 met het hoogste kiescijfer (60).

Het derde mandaat komt toe aan lijst 3.

Het vierde mandaat met gelijk recht komt toe aan lijst 1 en aan lijst 2. Het wordt in ieder geval toegekend aan lijst 2 met het hoogste kiescijfer (60).

Het vijfde mandaat met gelijk recht komt toe aan lijst 1.

Het zesde mandaat met gelijk recht komt toe aan lijst 2 en aan lijst 3. Het wordt in ieder geval toegekend aan lijst 2 met het hoogste kiescijfer (60).

Samengevat, lijst 1 bekommt 1 mandaat, lijst 2 bekommt 4 mandaten en lijst 3 bekommt 1 mandaat.

2DE MOGELIJKHEID

We hebben opnieuw gelijke quotiënten, maar ook de kiescijfers zijn gelijk. De wet voorziet dan een "kunstgreep": men moet op elke lijst nagaan aan welke kandidaat het mandaat zou toegekend worden indien die lijst het mandaat zou behalen.

Bij gelijke kiescijfers, komt het mandaat toe aan de lijst waarop de kandidaat voorkomt die bij de aanwijzing van de gewone verkozenen, het bijkomend mandaat zou toegewezen krijgen indien het mandaat naar zijn lijst ging en die de meeste stemmen behaald heeft, rekening houdend met de lijststemmen en de naamstemmen, of bij gelijkheid, aan de kandidaat met de grootste anciënniteit in de onderneming.

Hiervoor gaat men over tot een fictieve aanwijzing van de gewone verkozenen waarbij het verkiesbaarheidscijfer berekend moet worden en aan de kandidaten individueel de lijststemmen worden toegekend die ten gunste van de orde van voordracht zijn uitgebracht

Het mandaat wordt dan toegekend aan de lijst waarop de kandidaat voorkomt die het beste persoonlijke resultaat heeft behaald (zie opmerking hieronder).

Opmerking: wat deze situatie ingewikkeld maakt is dat men, om deze regel te kunnen toepassen, al de resultaten van de kandidaten zou moeten kennen (de verkozenen kennen, met andere woorden). De Wet vereist dat men de procedure om de verkozenen aan te duiden fictief zou toepassen. De methode

om de verkozenen aan te duiden wordt uitgelegd in het volgend punt van deze getuigenaids.

Opgelet: in dit tweede geval gaat het dus niet om het aantal voorkeurstemmen, maar om het persoonlijk resultaat dat werd behaald na het verdelen van de lijststemmen (men verdeelt de pot).

We illustreren dit aan de hand van een voorbeeld, dat ook wordt gegeven in de brochure van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

Voorbeeld

- 3 toe te kennen mandaten;
- 2 lijsten zijn aanwezig;
- er is gelijkheid van kiescijfers tussen de twee lijsten: 24.

1° Eerste stap

Deler	Lijst 1	Lijst 2
1	24 - 1ste mandaat	24 - 2de mandaat
2	12	12
3	8	8

Het derde mandaat met gelijk recht komt toe aan lijst 1 en aan lijst 2.

2° Tweede stap: aanwijzing van de gewone gekozenen (fictief)

Het verkiesbaarheidscijfer wordt berekend en de "pot" wordt verdeeld onder de kandidaten, in volgorde van de orde van voordracht.

Verkiezbaarheidscijfer =

$$\frac{\text{Geheel van nuttige stemmen}^*}{\text{Het aantal aan de lijst toe tekennen zetels} + 1} = \frac{24 \times 2}{2 + 1} = 16$$

* Geheel van nuttige stemmen = het aantal stembiljetten met een geldige stem bovenaan de lijst (volledige lijststembiljetten) gevoegd bij het aantal stembiljetten met geldige stemmen voor één of meerdere kandidaten (onvolledige lijststembiljetten) vermenigvuldigd met het aantal zetels dat aan de lijst toekomt.

De "pot" = stemmen ten gunste van de orde van de voordracht = het aantal volledige lijststemmen x het aantal zetels door de lijst behaald = $12 \times 2 = 24$

Lijst 1

Lijst 2

Verkiezbaarheidscijfer

$$(24 \times 2) / 3 = 16$$

Kandidaten

$$A \ 4 + 12 = 16$$

$$B \ 1 + 12 = 13$$

C 6

D 4

Kandidaten

$$A \ 3 + 13 = 16$$

$$B \ 5 + 11 = 16$$

C 2

D 3

Kandidaat B van lijst 2 heeft de meeste stemmen behaald, rekening houdend met de lijststemmen en de naamstemmen. Het is dus aan lijst 2 dat het derde mandaat toekomt.

3DE MOGELIJKHEID

Het gaat om dezelfde situatie als geschetst in de tweede mogelijkheid hierboven, maar de persoonlijke resultaten van de kandidaten zijn eveneens gelijk. Het mandaat gaat dan naar de kandidaat met de grootste anciënniteit in de onderneming.

Voorbeeld:

- 3 toe te kennen mandaten;
- 2 lijsten zijn aanwezig;
- er is gelijkheid van kiescijfers tussen de twee lijsten: 10.

1° Eerste stap

Lijst 1 heeft 5 onvolledige lijststembiljetten en 5 volledige lijststembiljetten

Lijst 2 heeft 3 onvolledige lijststembiljetten en 7 volledige lijststembiljetten

Lijst 1

Lijst 2

10 - eerste mandaat

10 - tweede mandaat

5

5

het derde mandaat met gelijk recht komt toe aan lijst 1 en aan lijst 2.

2° Tweede stap: aanwijzing van de gewone gekozenen (fictief)

Verkiezbaarheidscijfer = $(10 \times 2) / 3 = 6,6 = 7$ (afgerond)

De "pot" = stemmen ten gunste van de orde van de voordracht
= het aantal volledige lijststemmen x het aantal zetels door de lijst behaald
= Lijst 1: $5 \times 2 = 10$ / Lijst 2: $7 \times 2 = 14$

Lijst 1

Lijst 2

Kandidaten

Kandidaten

A $3 + 4 = 7$

A $0 + 7 = 7$

B $4 + 3 = 7$

B $3 + 4 = 7$

De kandidaat B van lijst 1 heeft het verkiezbaarheidscijfer bereikt aangezien hij 4 naamstemmen heeft ($4 + 3 = 7$) evenals de kandidaat B van lijst 2 aangezien hij 3 naamstemmen heeft ($3 + 4 = 7$).

De twee kandidaten hebben het verkiezbaarheidscijfer bereikt en het overblijvend mandaat zal toegekend worden aan de lijst waarop de kandidaat met de grootste anciënniteit voorkomt.

4DE MOGELIJKHEID

Indien een lijst meer zetels bekomt dan zij kandidaten telt, blijven de zetels die niet kunnen bezet worden, vacant.

7.4. AANWIJING VAN DE VERKOZENEN

7.4.1. Effectief verkozenen

Nu het aantal mandaten voor elke lijst bepaald is, zal het bureau overgaan tot het aanduiden van de verkozenen.

Volgende situaties kunnen zich voordoen:

- **Eerste mogelijkheid**

Het aantal kandidaten op een lijst is lager of gelijk aan het aantal aan die lijst toe te wijzen effectieve zetels: in dit geval zijn alle kandidaten zonder meer verkozen. Een (de) zetel(s) die aan de lijst toekom(t)(en), maar niet bezet k(a)(unnen) worden, blij(f)(ven) vacant.

- **Tweede mogelijkheid**

Het aantal kandidaten van een lijst is hoger dan het aantal aan die lijst toe te wijzen zetels: in dit geval zijn die kandidaten verkozen die het grootste aantal stemmen gekregen hebben. Deze persoonlijke resultaten berekent men als volgt:

Eerste stap: berekenen van het bijzonder verkiesbaarheidcijfer

Daartoe berekent men eerst de “nuttige stemmen” per lijst.

NUTTIGE STEMMEN = kiescijfer x aan de lijst toegewezen zetels

Het verkiesbaarheidcijfer berekent men dan met volgende formule.

HET BIJZONDER VERKIESBAARHEIDCIJFER = nuttige stemmen, gedeeld door aan de lijst toegewezen zetels + 1

N.B.: Bij deze deling wordt een uitkomst met cijfers na de komma, afgerond (naar beneden voor decimale cijfers van 1 tot 4, naar boven van 5 tot 9).

Tweede stap: de te verdelen "POT" berekenen

Dit doet men door het aantal kopstemmen te vermenigvuldigen met de aan de lijst toegewezen zetels.

Derde stap: de "POT" verdelen

Iedere kandidaat - te beginnen bij de eerste - krijgt uit de "pot" voldoende stemmen om het verkiesbaarheidscijfer te bereiken. De verdeling stopt als de pot is uitgeput.

• **Derde mogelijkheid**

In geval van staking (= gelijkheid) van stemmen, geeft de voordrachtsorde op de lijst de voorrang aan (Wet van 4 december 2007, art. 66 2de alinea)

SAMENVATTEND - De aanwijzing van de verkozen kandidaten geschiedt op de volgende wijze:

- wanneer het aantal kandidaten van een lijst gelijk is aan het aantal zetels dat aan de lijst toekomt, zijn al die kandidaten gekozen,
- is het aantal kandidaten groter, dan worden de zetels toegekend aan de kandidaten die in volgorde van hun voordracht het speciaal verkiesbaarheidscijfer bereiken,
- zijn er nog mandaten te begeben, dan worden zij toegekend aan de kandidaten die de meeste stemmen hebben behaald,
- bij gelijk stemmental is de volgorde van de voordracht beslissend.

7.4.2. Plaatsvervangers

Onmiddellijk na de aanduiding van de effectief verkozenen duidt het bureau de plaatsvervangers en de niet-verkozen kandidaten aan tijdens dezelfde toewijzingsonde.

Het aantal plaatsvervangers is gelijk aan het aantal effectief verkozenen, althans indien daarvoor voldoende kandidaten werden ingediend.

Om de plaatsvervangende mandaten toe te kennen, hanteert het bureau net dezelfde berekening als deze voor de effectieven. De eerste als niet effectief verkozen kandidaat komt bovenaan de lijst voor de verdeling van de potstemmen.

7.4.3. Niet-verkozenen

7.4.3.1. Waarom niet-verkozen kandidaten rangschikken?

Ook de niet verkozen kandidaten moet worden gerangschikt, zij kunnen immers nog plaatsvervangend of zelfs effectief lid worden van de ondernemingsraad of het Comité Voor Preventie en Bescherming op het werk.

Er zijn twee mogelijkheden:

- Als een plaatsvervanger effectief wordt (of het plaatsvervangend mandaat neemt een einde) wordt deze als plaatsvervanger vervangen door een niet-verkozen kandidaat. Hiervoor komen alleen de kandidaten in aanmerking die een bescherming van vier jaar hebben. Komen er meerdere personen in aanmerking (met vier jaar bescherming), dan gaat het plaatsvervangend mandaat naar de persoon met de meeste stemmen.
- Zijn er geen niet-verkozen kandidaten meer met een bescherming van vier jaar, dan wordt de effectief verkozenen vervangen door een niet-verkozenen met een bescherming van twee jaar. De bescherming loopt dan tot het mandaat een einde neemt, zelfs al is dat langer dan twee jaar.

N.B.: de wet van 3 mei 2003, die de wet OR en de wet CPBW heeft gewijzigd, voorziet dat een plaatsvervangend lid kan vervangen worden door een niet-verkozen kandidaat, wanneer het plaatsvervangend mandaat eindigt, zelfs wanneer dat niet is om effectief lid te worden.

7.4.3.2. Hoe de niet-gekozen kandidaten rangschikken?

Voor alle duidelijkheid: om de niet-verkozen kandidaten te rangschikken, wordt de "pot" niet voor de derde keer verdeeld.

Eerst moet de volgorde van de effectief verkozenen worden bepaald na een eerste toewijzing van de lijststemmen.

Met een tweede en laatste toewijzing van de lijststemmen moeten zowel de plaatsvervangers als de niet-verkozen kandidaten worden aangewezen en hun volgorde bepaald.

Dit gebeurt door het geheel van de lijststemmen opnieuw te verdelen aan de resterende kandidaten per lijst nadat hieruit voor de berekening de eerder aangeduide effectief verkozen kandidaten werden geschrapt.

Vooraleer de plaatsvervangende en resterende niet-verkozen kandidaten worden aangewezen, gaat het bureau, na weglating van de gewone verkozen kandidaten, over tot een tweede individuele toewijzing van de lijststemmen die aan de orde van de voordracht ten goede komt; deze toewijzing geschiedt op dezelfde wijze als voor de gewone kandidaten, doch te beginnen met de eerste van de niet verkozen kandidaten in de orde van de voordracht. Alle plaatsvervangers evenals hun volgorde en de voorlopige volgorde van de resterende niet-verkozen kandidaten worden bepaald in functie van het aantal bekomen naamstemmen vermeerderd met de hen toegewezen lijststemmen bij deze tweede individuele toewijzing.

Deze volgorde moet, net zoals bij de vorige verkiezingen, worden opgenomen in het proces-verbaal dat gedurende de hele legislatuur van de Ondernemingsraad en/of het Comité door de werkgever moet worden bewaard.

VOORBEELD

Het ABVV behaalt 44 lijststemmen en 120 naamstemmen. Het kiescijfer bedraagt dus 164 en geeft recht op 4 zetels.

1. Berekenen van het verkiesbaarheidscijfer

Aanduiding van de bestanddelen die het verkiesbaarheidscijfer bepalen	Lijst nr.
Volledige lijststembiljetten	44
Onvolledige lijststembiljetten	120
Totaal	164
Te vermenigvuldigen met het aantal aan de lijst toegekende zetels	x 4
Product van deze vermenigvuldiging	656
Te delen door het aantal aan de lijst toegekende zetels plus één	4 + 1 =
Quotiënt van deze deling dat het verkiesbaarheidscijfer uitmaakt	131

- Het aantal nuttige stemmen bedraagt $164 \times 4 = 656$ (kiescijfer vermenigvuldigd met aantal bekomen mandaten);
- het verkiesbaarheidscijfer bedraagt $656 : (4 + 1) = 131$ (aantal nuttige stemmen gedeeld door aantal bekomen mandaten + 1).

2. Berekenen van de "pot"

Verkiezbaarheidscijfer	131
Aantal aan de lijst toegekende zetels	4
Aantal volledige lijststembiljetten	44
Te vermenigvuldigen met het aantal aan de lijst toegekende zetels	x4
Product dat het aantal stemmen vertegenwoordigt die bij overdracht aan de kandidaten in de orde van hun voordracht moeten worden toegekend	"Pot" 176

De "pot" bedraagt $44 \times 4 = 176$ (zuivere lijststemmen vermenigvuldigd met aantal bekomen mandaten).

3. Aanwijzing van de effectief verkozenen

Naam van de kandidaten volgens de orde van voordracht	Aantal naamstemmen (1)	Aantal lijststemmen bij overdracht toegekend "Pot" (2)	Aantal stemmen die aan elke kandidaat toekomen	Rangschikking op basis van het aantal stemmen die aan elke kandidaat toekomen (1 en/of 2)
A	48	+ 83*	131	1ste effect.
B	42	+89*	131	2de effect.
C	15	+ 4	19	
D	9	= 176	9	
E	32		32	
F	40		40	4de effect.
G	18		18	
H	42		42	3de effect.
I	6	* Deel van de pot nodig om het verkiezbaarheidscijfer van 131 te bereiken	6	
J	14		14	
K	3		3	

4. Aanwijzing van de plaatsvervangers

4 plaatsvervangende mandaten

Naam van de kandidaten volgens de orde van voordracht	Aantal naamstemmen	Aantal lijststemmen bij overdracht toegekend "Pot"	Aantal stemmen die aan elke kandidaat toekomen
C	15	+116	131 1ste plaatsv.
D	9	+ 60	69 (2de plaatsv.)
E	32	= 176 <i>* Deel van de pot nodig om het verkiesbaarheidcijfer van 131 te bereiken</i>	32 (3de plaatsv.)
G	18		18 (4de plaatsv.)
I	6		6
J	14		14
K	3		3

5. Schikking van de niet-verkozen kandidaten

Naam van de kandidaten volgens de orde van voordracht	Aantal stemmen die aan elke kandidaat toekomen*
I	6 (2de niet verk.)
J	14 (1ste niet verk.)
K	3 (3de niet verk.)

* Teneinde de niet-verkozen kandidaten te rangschikken, gaat men terug naar de rangschikking die gemaakt werd bij de aanwijzing van de plaatsvervangers. Van die rangschikking gaat men de plaatsvervangers schrappen. De rangschikking van de niet-verkozenen wordt bepaald in functie van het aantal bekomen naamstemmen vermeerderd met de hen toegewezen lijststemmen bij de tweede individuele toewijzing.

8. PROCES-VERBAAL EN DE STATISTISCHE STEEKKAART

8.1. PROCES-VERBAAL

Als de verkozenen aangewezen zijn, sluit de voorzitter het PV af. Al de leden van het bureau ondertekenen dit.

Getuigen kunnen opmerkingen maken in het PV. Een model van PV vind je achteraan in deze brochure.

Opgelet: Er moet steeds een proces-verbaal worden opgesteld, zelfs al is de verkiezingsprocedure stopgezet voor een of meerdere categorieën.

Dit kan in **twee gevallen**:

- 1) als er geen enkele kandidatenlijst werd ingediend;
- 2) als er slechts één lijst werd ingediend met een aantal kandidaten dat lager of gelijk is aan het aantal toe te wijzen effectieve mandaten.

Het PV vermeldt dan dat geen stemming plaatsvond om één van de genoemde redenen.

8.2. STATISTISCHE STEEKKAARTEN

In principe moeten de ondernemingen de resultaten van de verkiezingen elektronisch bezorgen aan de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

Ondernemingen die het echter uitdrukkelijk aan de FOD gevraagd hebben, kunnen toch nog een statistische steekkaart krijgen die ze dan naar de FOD moeten terugsturen.

In dit geval blijft de in punt 8.3. beschreven procedure van kracht!

In voorkomend geval krijgen de ondernemingen twee steekkaarten van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg, een voor het Comité voor Preventie en Bescherming op het werk en een voor de Ondernemingsraad.

De voorzitter en de leden van het stembureau vullen ze in en ondertekenen ze.

8.3. VERZENDING VAN DOCUMENTEN

De uitslag van de algemene telling van de stemmen en de namen van de gewone en plaatsvervangende verkozen kandidaten, alsook de schikking van de niet verkozenen kandidaten wordt opgetekend zoals bepaald door het model proces-verbaal in bijlage. De getuigen hebben het recht om hun opmerkingen te laten opnemen in het proces-verbaal van de verkiezing.

Zodra de verrichtingen beëindigd zijn sluit het bureau, dat de mandaten heeft verdeeld, de gewone en plaatsvervangende verkozenen heeft aangewezen en de niet verkozen kandidaten heeft gerangschikt, het proces-verbaal af, dat door al de leden van het bureau wordt ondertekend. (Wet van 4 december 2007, artikel 68 en brochure van de FOD, 2, 5.6.).

De voorzitter zendt onmiddellijk het origineel van de processen-verbaal naar de Directeur-generaal van de Algemene directie Individuele Arbeidsbetrekkingen van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, Ernest Blerotstraat 1, 1070 Brussel, met vermelding van het dossiernummer dat hen werd toegekend door de bovengenoemde Algemene directie.

Deze verzending kan worden vervangen door het uploaden van een afschrift van dit document op het tabblad “documenten” van de webapplicatie die precies daartoe werd voorzien op de website van de voornoemde Federale overheidsdienst.

De voorzitter zendt onmiddellijk, voor de raad of comité:

- een afschrift van de processen-verbaal naar de werkgever, **die het tijdens de gehele legislatuur bewaart voor de toepassing van de regels met betrekking tot de vervanging van de gewone leden;**
- een afschrift, **bij een ter post aangetekende brief**, naar de betrokken representatieve werknemers- en kaderledenorganisaties. **Hij moet echter niet overgaan tot deze verzending indien het proces-verbaal elektronisch overgemaakt werd aan de Directeur-generaal van de Algemene Directie Individuele Arbeidsbetrekkingen van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.**

De resultaten van de stemming moeten aan de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg meegedeeld worden voor het opmaken van statistieken. Deze verzending gebeurt langs elektronische weg op de webapplicatie die precies daartoe werd voorzien op de website van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

Bij ontstentenis gebeurt dit via een statistische steekkaart die de FOD bezorgt aan de ondernemingen die niet willen gebruik maken van de mogelijkheid om de resultaten langs elektronische manier over te maken.

8.4. BEWAREN VAN DOCUMENTEN

Uiterlijk één dag na de sluiting van de kiesverrichtingen (Y+1) overhandigt de voorzitter van het kiesbureau de documenten die voor de verkiezingen hebben gediend onder gesloten omslag aan de werkgever.

De werkgever bewaart de documenten gedurende een periode van 25 dagen die volgt op de dag van de sluiting van de kiesverrichtingen (tot Y+25). In geval van beroep bezorgt de werkgever de documenten aan het bevoegde rechtsorgaan.

8.5. DE WERKGEVERSAFVAARDIGING

8.5.1. Begrip en samenstelling

Uiterlijk op dag Y+2, moet de werkgever een bericht aanplakken waarin hij duidelijk zijn afgevaardigden vermeldt, evenals hun plaatsvervangers.

Het aantal leden van de werkgeversafvaardiging, met inbegrip van de bedrijfsleider, mag niet groter zijn dan het aantal leden waaruit de werknemersafvaardiging bestaat. Dit geldt zowel voor de raad als het comité.

De werkgeversafvaardiging wordt samengesteld uit het ondernemingshoofd en één of meerdere personen die op de lijst van het leidinggevend personeel van het T.B.E. zijn opgegeven op datum X. Werknemers die op de lijst van het kaderpersoneel staan, kunnen nooit deel uitmaken van de werkgeversafvaardiging.

Personen wiens naam niet vermeld staat op de lijst van het leidinggevend personeel, kunnen niet tot de werkgeversafvaardiging behoren.

Preventieadviseurs en vertrouwenspersonen (NIEUW) kunnen geen deel uitmaken van de werkgeversafvaardiging.

8.5.2. Vervanging werkgeversafvaardiging

A. een lid van de werkgeversafvaardiging verlies zijn leidinggevende functie in de onderneming

In dit geval, kan de werkgever de persoon aanduiden als werkgeversafgevaardigde die dezelfde functie overneemt en dezelfde bevoegdheden heeft.

B. De functie van een lid van de werkgeversafvaardiging wordt afgeschaft

In dit geval, kan de werkgever een persoon aanduiden die één van de leidinggevende functies uitoefent zoals omschreven in het bericht X.

Volgens de brochure van de FOD, wordt bij de vervanging van een gewoon lid van de werkgeversafvaardiging, voorrang gegeven aan de functie. Hierdoor kan een gewoon lid vervangen worden door een persoon die geen deel uitmaakte van de onderneming op het tijdstip van de vorige verkiezingen of die op dat moment geen leidinggevende functie uitoefende.

Voor de gevallen A en B kan een beroep worden ingesteld voor de arbeidsrechtbank binnen de maand die volgt op het ogenblik waarop de personeelsafgevaardigden kennis hebben genomen van deze vervanging (art. 78 bis kieswet).

C. Er worden nieuwe leidinggevende functies gecreëerd nadat de lijst met leidinggevende functies definitief is geworden

Sinds 2012 werd de wetgeving aangepast door een vervanging te voorzien in het geval er nieuwe functies worden gecreëerd nadat de lijst definitief is geworden.

Na een consultatieprocedure met de leden van het orgaan of comité, neemt de werkgever zijn beslissing waartegen beroep kan worden ingesteld binnen de 7 dagen die volgt op de aanplakking van deze beslissing door individuele werknemers als door de vakbonden.

Deze procedure zal de aanvankelijk lijst met leidinggevende functies vastgesteld in het bericht X wijzigen.

De regel blijft dat het aantal werkgeversafgevaardigden niet hoger mag zijn dan de personeelsafgevaardigden.

9. BIJLAGEN

9.1. STEMBILJET

MODEL CPBW - ARBEIDERS/ BEDIENDEN/ JEUGDIGE WERKNEMERS*

STEMBILJET

Onderneming: ... , te ...

Datum van de verkiezingen: ...

Verkiezing van de personeelsafvaardiging in het comité voor preventie en bescherming op het werk.

Samenstelling: (aantal) gewone en (aantal) plaatsvervangende leden.

Verdeling:

1° arbeiders: (aantal) gewone en (aantal) plaatsvervangende leden;

2° bedienden: (aantal) gewoon en (aantal) plaatsvervangend lid;

3° jeugdige werknemers: (aantal) gewoon en (aantal) plaatsvervangend lid.

* *Schrappen/wissen wat niet past.*

KANDIDATEN

Lijst nr 1
letterwoord*

Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐

Lijst nr 2
letterwoord*

Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐

Lijst nr 3
letterwoord*

Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐

* Het letterwoord van de organisatie toevoegen overeenkomstig het resultaat van de loting.

MODEL OR (1) - ARBEIDERS/ BEDIENDEN/ JEUGDIGE WERKNEMERS*

STEMBILJET

Onderneming: ... , te ...

Datum van de verkiezingen: ...

Verkiezing van de personeelsafvaardiging in de ondernemingsraad.

Samenstelling: (aantal) gewone en (aantal) plaatsvervangende leden.

Verdeling:

1° arbeiders: (aantal) gewone en (aantal) plaatsvervangende leden;

2° bedienden: (aantal) gewoon en (aantal) plaatsvervangend lid;

3° jeugdige werknemers: (aantal) gewoon en (aantal) plaatsvervangend lid;

4° kaderleden: (aantal) gewoon en (aantal) plaatsvervangend lid.

* *Schrappen/wissen wat niet past.*

KANDIDATEN

Lijst nr 1
letterwoord*

Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	

Lijst nr 2
letterwoord*

Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	

Lijst nr 3
letterwoord*

Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	
Naam, Voornaam (M/V)	

* Het letterwoord van de organisatie toevoegen overeenkomstig het resultaat van de loting.

MODEL OR (2) - KADERLEDEN

STEMBILJET

Onderneming: ... , te ...

Datum van de verkiezingen: ...

Verkiezing van de personeelsafvaardiging in de ondernemingsraad.

Samenstelling: (aantal) gewone en (aantal) plaatsvervangende leden.

Verdeling:

1° arbeiders: (aantal) gewone en (aantal) plaatsvervangende leden;

2° bedienden: (aantal) gewoon en (aantal) plaatsvervangend lid;

3° jeugdige werknemers: (aantal) gewoon en (aantal) plaatsvervangend lid;

4° kaderleden: (aantal) gewoon en (aantal) plaatsvervangend lid.

KANDIDATEN

Lijst nr 1
letterwoord*

Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐

Lijst nr 2
letterwoord*

Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐

Lijst nr 3
letterwoord*

Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐

Lijst nr 4
letterwoord*

Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐

Lijst nr 5
IND.L.**

Naam, Voornaam (M/V)	☐
Naam, Voornaam (M/V)	☐

* *Het letterwoord van de organisatie toevoegen overeenkomstig het resultaat van de loting.*

** *Lijst van de kaderleden voorgedragen door de kaderleden van de onderneming.*

4.2. PROCES-VERBAAL

PROCES-VERBAAL

VERKIEZINGEN VAN DE PERSONEELSAFGEVAARDIGDEN
(VOOR HET CPBW / VOOR DE OR)*

PROCES-VERBAAL VAN HET STEMBUREAU
(JEUGDIGE WERKNEMERS / ARBEIDERS / BEDIENDEN / KADERLEDEN)*

Benaming technische eenheid: ...

Dossiernummer toegekend door de Federale Overheidsdienst: ...

Stembureau nr.: ...

Verkiezingen gehouden op: ...

Bureau	Dhr./Mevr.	voorzitter,
	Dhr./Mevr.	bijzitter,
	Dhr./Mevr.	bijzitter,
	Dhr./Mevr.	bijzitter,
	Dhr./Mevr.	bijzitter,
	Dhr./Mevr.	secretaris,

* *Schrappen/wissen wat niet past.*

PROCES-VERBAAL

Aantal ontvangen stembiljetten	...
Aantal kiezers die aan de stemming hebben deelgenomen	...
Aantal teruggenomen stembiljetten	...
Aantal niet gebruikte stembiljetten	...
Opmerkingen	...

Gedaan te ... , de

De secretaris,

De voorzitter,

De bijzitters,

VERKIEZINGEN VAN DE PERSONEELSAFGEVAARDIGDEN

Verkiezingen gehouden op:

Aantal stembiljetten in de bus gevonden	...
Aantal blanco stembiljetten	...
Aantal ongeldige stembiljetten	...
Aantal geldige stembiljetten	...

Lijst nr.

Aantal volledige lijststembiljetten (stemmen bovenaan de lijst)	Aantal onvolledige lijststembiljetten (naamstemmen)
Naam van de kandidaten	Aantal naamstemmen toegekend aan de kandidaten op onvolledige stembiljetten

De secretaris,

De voorzitter,

De bijzitters,

PROCES-VERBAAL

VERKIEZINGEN VAN DE PERSONEELSAFGEVAARDIGDEN (VOOR HET CPBW / VOOR DE OR)*

ALGEMENE TELLING DER STEMMEN (JEUGDIGE WERKNEMERS / ARBEIDERS / BEDIENDEN / KADERLEDEN)*

Benaming technische bedrijfseenheid: ...

Dossiernummer toegekend door de Federale Overheidsdienst: ...

Stembureau nr.: ...

Verkiezingen gehouden op: ...

Bureau	Dhr./Mevr.	voorzitter,
	Dhr./Mevr.	bijzitter,
	Dhr./Mevr.	bijzitter,
	Dhr./Mevr.	bijzitter,
	Dhr./Mevr.	bijzitter,
	Dhr./Mevr.	secretaris,

* *Schrappen/wissen wat niet past.*

I. KIESCIJFERS

Aanduiding van de bestanddelen die het kiescijfer bepalen	Lijst nr.	Lijst nr.
1. Volledige lijststembiljetten		
2. Onvolledige lijststembiljetten		
Totaal dat het kiescijfer uitmaakt		

II. VERDELING VAN DE ZETELS ONDER DE LIJSTEN

Kiescijfers	Lijst nr.		Lijst nr.	
	Quotiënten	Volnummers van de quotiënten	Quotiënten	Volnummers van de quotiënten
1				
2				
3				
4				
Aantal toegekende zetels				

III. BEREKENING VAN DE VERKIESBAARHEIDSCIJFERS

Aanduiding van de bestanddelen die het verkiesbaarheidscijfer bepalen	Lijst nr.	Lijst nr.
Volledige lijststembiljetten
Onvolledige lijststembiljetten
Totaal
Te vermenigvuldigen met het aantal aan de lijst toegekende zetels	x ...	x ...
Product van deze vermenigvuldiging
Te delen door het aantal aan de lijst toegekende zetels plus één	... + 1 =	... + 1 =
Quotiënt van deze deling dat het verkiesbaarheidscijfer uitmaakt

IV. AANWIJZING VAN DE EFFECTIEF VERKOZENEN

Lijst nr.

Verkiezbaarheidscijfer	...
Aantal aan de lijst toegekende zetels	...
Aantal volledige lijststembiljetten	...
Te vermenigvuldigen met het aantal aan de lijst toegekende zetels	x ...
Product dat het aantal stemmen vertegenwoordigt die bij overdracht aan de kandidaten in de orde van hun voordracht moeten worden toegekend	...

Naam van de kandidaten volgens de orde van voordracht	Aantal naamstemmen (1)	Aantal lijststemmen bij overdracht toegekend (2)	Aantal stemmen die aan elke kandidaat toekomen	Rangschikking op basis van het aantal stemmen die aan elke kandidaat toekomen (1 en/of 2)

V. AANWIJZING VAN DE PLAATSVERVANGERS

Lijst nr.

Verkiezbaarheidscijfer	...
Aantal aan de lijst toegekende zetels	...
Aantal volledige lijststembiljetten	...
Te vermenigvuldigen met het aantal aan de lijst toegekende zetels	x ...
Product dat het aantal stemmen vertegenwoordigt die bij overdracht aan de kandidaten in de orde van hun voordracht moeten worden toegekend	...

Naam van de kandidaten volgens de orde van voordracht	Aantal naamstemmen (1)	Aantal lijststemmen bij overdracht toegekend (2)	Aantal stemmen die aan elke kandidaat toekomen	Rangschikking op basis van het aantal stemmen die aan elke kandidaat toekomen (1 en/of 2)

VI. SCHIKKING VAN DE NIET-VERKOZEN KANDIDATEN

Lijst nr.

Verkiezbaarheidscijfer	...
Aantal aan de lijst toegekende zetels	...
Aantal volledige lijststembiljetten	...
Te vermenigvuldigen met het aantal aan de lijst toegekende zetels	X ...
Product dat het aantal stemmen vertegenwoordigt die bij overdracht aan de kandidaten in de orde van hun voordracht moeten worden toegekend	...

Naam van de kandidaten volgens de orde van voordracht	Aantal stemmen die aan elke kandidaat toekomen* (zie tabel V - laatste kolom)

* Teneinde de niet-verkozen kandidaten te rangschikken, gaat men terug naar de rangschikking die gemaakt werd bij de aanwijzing van de plaatsvervangers. Van die rangschikking gaat men de plaatsvervangers schrappen. De rangschikking van de niet-verkozenen wordt bepaald in functie van het aantal bekomen naamstemmen vermeerderd met de hen toegewezen lijststemmen bij de tweede individuele toewijzing.

De lijst nr 1 bekommt ... zetels

De lijst nr 2 bekommt ... zetels

De lijst nr 3 bekommt ... zetels

De lijst nr 4 bekommt ... zetels

Worden tot personeelsafgevaardigden aangewezen:

Lijst nr 1: (naam van de afgevaardigden)

Lijst nr 2: (naam van de afgevaardigden)

Lijst nr 3: (naam van de afgevaardigden)

Lijst nr 4: (naam van de afgevaardigden)

Worden tot plaatsvervangende afgevaardigden aangewezen:

Lijst nr 1: (naam van de afgevaardigden)

Lijst nr 2: (naam van de afgevaardigden)

Lijst nr 3: (naam van de afgevaardigden)

Lijst nr 4: (naam van de afgevaardigden)

Rangschikking van de niet-verkozen kandidaten:

Lijst nr 1: (naam van de afgevaardigden)

Lijst nr 2: (naam van de afgevaardigden)

Lijst nr 3: (naam van de afgevaardigden)

Lijst nr 4: (naam van de afgevaardigden)

Gedaan te ..., de

De secretaris,

De voorzitter,

De bijzitters,

NOTA'S

NOTA'S

NOTA'S

NOTA'S

ABVV
Hoogstraat 42 | 1000 Brussel
Tel. +32 2 506 82 11 | Fax. +32 2 506 82 29
infos@abvv.be | www.abvv.be

Volledige of gedeeltelijke overname of reproductie van de tekst uit
deze brochure mag alleen met duidelijke bronvermelding.
Verantwoordelijke uitgever: Rudy De Leeuw @ maart 2016

Cette brochure est aussi disponible en français

D/2016/1262/10